



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI



T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN KARA PARANIN AKLANMASI VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELE REHBERİ

İyi Uygulama Örnekleri





TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI



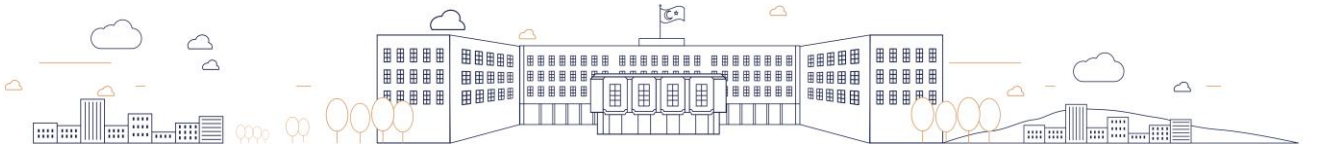
TC. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İ L İ Ş K İ L E R**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DENETİM HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI

KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN
KARA PARANIN AKLANMASI VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI
İLE MÜCADELE REHBERİ
İyi Uygulama Örnekleri

Copyright © Tüm Hakları Saklıdır.

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Kavaklıdere Mah. Esat Cad. No: 1 Pk: 06680 Çankaya/Ankara
www.siviltoplum.gov.tr



İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
KISALTMALAR.....	i
GİRİŞ	1
I. TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE.....	3
II. RİSKİ ANLAMAK.....	4
A. Risk ve Risk Değerlendirmesi	4
B. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörist Unsurlar Tarafından Suiistimal Riski	5
III. MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ	9
IV. REHBERLİK FAALİYETLERİ	12
V. KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLAR TERÖRİZMİN FİNANSMANI İSTİSMARINA KARŞI KENDİLERİNİ NASIL KORUYABİLİR?	14
A. Terörizmin Finansmanı Risklerinin Her Bir Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Düzeyinde Anlaşılması.....	15
B. Önleyici Tedbirler	18
C. İç Kontrol ve İyi Yönetişim Tedbirleri.....	21
1. Kurumsal Bütünlük	22
2. Partner ve Bağışçı İlişkileri	24
3. Mali Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık.....	26
4. Program Planlama ve İzleme	33
VI. KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN FİNANS SİSTEMLERİNİ KULLANMASI	37
SONUÇ.....	42
KAYNAKÇA	43

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
Bkz.	: Bakınız
CRA	: Canada Revenue Agency (<i>Kanada Gelir Ajansı</i>)
CS	: Code of Standards (<i>Standartlar Yönergesi</i>)
FATF	: Financial Action Task Force (<i>Mali Eylem Görev Gücü</i>)
KA	: Kara para aklama
KAGK	: Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
NGO	: Non-Governmental Organizations (<i>Devlet/Hükümet Dışı Örgütler</i>)
NRA	: National Risk Assessment
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (<i>Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü</i>)
R.8	: Tavsiye 8: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar
STİGM	: Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TF	: Terörizmin Finansmanı
TRACFIN	: Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins (<i>Fransa Mali İstihbarat Birimi</i>)
URD	: Ulusal Risk Değerlendirmesi
Vb.	: Ve benzeri
WB	: World Bank (<i>Dünya Bankası</i>)

““

Bu Rehber, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yönelik olarak İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü Denetim Hizmetleri Başkanlığınca hazırlanmıştır.

Bu Rehber'in hazırlanmasında Mali Eylem Görev Gücü tarafından yayınlanan “Best Practices-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisations (2023, FATF)”¹ Kılavuzu referans alınmıştır.

””

““

Amaçları, faaliyetleri, diğer gerçek ve tüzel kişilerden bağımsız yönetim organları, fon toplamaları ve fon dağıtmaları ve benzeri nitelikleri ve hukuki durumları dikkate alındığında, KAGK'ların merkezinde derneklerin yer aldığını söylemek mümkündür. Bu Rehber genel olarak **derneklere** yönelik olarak hazırlanmıştır. Ancak diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların da kendi nitelikleri ve hukuki durumlarına göre bu Rehber'den faydalanabileceği değerlendirilmektedir.

””

¹ FATF (2023), BPP-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisation, FATF, Paris, www.fatf-gafi.org/en/publications/FinancialInclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html

GİRİŞ

Kamu sektörü ve özel sektör dışında üçüncü sektörü oluşturan kâr amacı gütmeyen kuruluşları (KAGK) tanımlamak üzere; gönüllü kuruluşlar, devlet/hükümet dışı örgütler (Non-Governmental Organizations/NGO), sivil toplum kuruluşları (STK), hayır kurumları, üçüncü sektör örgütleri ve sosyal sektör örgütleri gibi birçok farklı kavram kullanılmaktadır. Bu kavramsal farklılık ve kavramsal tercih ülkelere göre değişebilmekte ve her bir kavramın içerisinde de kâr amacı gütmeyen kuruluşların kapsamı farklılaşabilmektedir.

KAGK'lar, kazanç paylaşma dışında toplumsal fayda yaratmak amacıyla örgütlenen, elde ettikleri gelirleri kuruluş amaçlarına uygun şekilde faaliyetlerine yönlendiren, gönüllülük esasına dayalı sosyal organizasyonlardır. Devlet tüzel kişiliğinden müstesna yapıları ile KAGK'lar, toplumun ihtiyaçlarına çözüm üretmek, toplumsal gelişime katkıda bulunmak ve kamu yararına faaliyetler gerçekleştirmek amacıyla kurulan tüzel kişilikler olarak işlev görmektedir.

5253 sayılı Dernekler Kanunu, ülkemizde faaliyet gösteren “**Dernekler**” ile birlikte,

- **Dernek şube veya temsilcilikleri**
- **Federasyonlar**
- **Konfederasyonlar**
- **Merkezleri yurt dışında bulunan dernekler ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilcilikleri**

ile bu kuruluşların yasak ve izne tâbi faaliyetlerini de kapsamına alarak kuruluşların yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile bunlara ilişkin diğer hususları düzenlemektedir.

Yine aynı Kanun'a göre “Federasyonlar” derneklerin oluşturduğu, “Konfederasyonlar” ise federasyonların oluşturduğu tüzel kişilikleri bulunan “**Üst kuruluş**” şeklinde tanımlanmaktadır.

KAGK'ların amaçlarını gerçekleştirebilmek için ekonomik ve mali kaynaklara erişim sağlamaları gerekmektedir. KAGK'lar, faaliyetlerini büyük ölçüde bağış ve yardımlar, üye ödentileri ile ulusal ve uluslararası fonlarla finanse etmektedirler. Bazı durumlarda KAGK'lara aidat, bağış veya yardım adı altında sağlanan kaynaklar, çeşitli yöntemlerle kara paranın aklanması (KA) ve terörizmin finansmanı (TF) için kullanılabilir. Bu süreçte KAGK'lar terör örgütleri tarafından kullanılabilir veya özellikle faaliyetlerinin niteliği ve faaliyet yaptıkları yerlerin durumuna göre terörizmin finansmanı riskine maruz kalabilmektedir. Sektörün terörist unsurlar tarafından istismar edilmesinin olumsuz etkileri parasal değerler ile sınırlı kalmayarak bunun ötesine geçebilmektedir. KAGK'ların terörizmin finansmanı riskine maruz kalmaları, kar amacı gütmeyen sektörün itibarını, finans kuruluşlarını ve bağışçıların güvenini zedeleyebilmektedir.

KAGK faaliyetlerinin geniş kapsamlı olması ve coğrafi erişimi bu kuruluşları, diğer kuruluşlardan ayırmaktadır. Bu özellikler ile KAGK'lar, terörist ve terör örgütleri tarafından fon sağlamak, fon toplamak ve toplanan fonları transfer etmek, örgütlere lojistik destek sağlamak ve benzeri amaçlarla kullanılabilirler.

Bu Rehber, ülkemizde faaliyet gösteren KAGK'ların terörizmin finansmanı konusunda bilgilendirilmelerini, farkındalıklarının artırılmasını ve bu risklere karşı kendilerini KA/TF risklerinden korumak için gerekli önlemleri almalarını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Rehber'de, KAGK'lar ve bu kuruluşların üst kuruluşları tarafından uygulanabilecek, belirli koşullara bağlı olarak TF riskini azaltmaya yardımcı olabilecek örnek tedbirler sunulmaktadır. Ancak her bir durumun kendine özgü koşulları ve bağlamı, uygulamada bu tedbirlerin TF riskini kısmen veya tamamen azaltmada ne derece etkili olacağını belirlemektedir. Tedbirler kapsamında yapılacak değerlendirmelerde dikkate alınması gereken faktörler arasında:

- TF riskinin düzeyi ve türü
- Dağıtılan fon veya varlıkların niteliği
- Coğrafi bağlam
- Mevcut diğer kontroller ve durum tespiti önlemleri

gibi unsurlar bulunmaktadır.

Rehber'de yer alan örnekler, tüm KAGK'lara uygulanabilecek bir kontrol listesi veya temel standart önlemler olarak değerlendirilmemelidir. "Herkese uyan" bir yaklaşım, risk temelli yaklaşımın doğru şekilde uygulanmasıyla bağdaşmayacaktır. Bu rehberde yer alan tedbirler, -mevzuatta yer alan yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla- KAGK'ların tercih edebileceği çözüm seçeneklerinin çeşitliliğini ve geniş bir yelpazesini göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

I. TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE

Terörizmin finansmanı ile mücadele; terör örgütlerinin yasa dışı finansman kaynaklarının ortadan kaldırılması ile terörist veya terör örgütlerine çeşitli araç ve yöntemlerle kaynak sağlanmasının önüne geçilmesini amaçlamaktadır. Bu mücadele, ulusal ve uluslararası düzeyde kapsamlı ve koordineli yaklaşım gerektiren bir süreçtir. Terörizmin finansmanı ile mücadele aynı zamanda uluslararası güvenliği sağlama ve terör faaliyetlerinin yayılmasını önleme konularında kritik bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda, uluslararası alanda pek çok girişim başlatılmış ve ülkeler arası iş birliği teşvik edilmiştir. Birleşmiş Milletler (BM) ve Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF) gibi uluslararası kuruluşlar, terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda küresel düzeyde düzenlemeler ve politikalar geliştirmiştir. BM, çeşitli antiterörizm sözleşmeleri ve kararları ile ülkeleri terörizmin finansmanına karşı daha etkin önlemler almaya çağırırken; FATF, ülkeler tarafından söz konusu suçlara ilişkin uygulanacak önleyici tedbirlerde risk temelli yaklaşımın esas alınmasını tavsiye etmektedir.

KAGK'ların kuruluş amaçları ile yürüttükleri faaliyetler ve mali işlemler arasındaki uyumsuzluk bulunmaması, terörizmin finansmanı ile mücadeleye dair dikkat edilmesi gereken hususlar arasında yer almaktadır. KAGK'ların para transferlerinde ani işlem ve hacim artışı gibi finansal işlemlerinin bulunması halinde, yapılan faaliyetin ispatına ilişkin bunların bilgi ve belgeye dayandırılması gereklidir.

Kötü niyetli gruplar tarafından istismar edilme riski taşıyan kâr amacı gütmeyen sektörde terörizmin finansmanı ile mücadele, yasa dışı faaliyetlerin önlenmesi ile KAGK'ların meşruiyetini ve kamu güvenliğini korumak açısından hayati öneme sahiptir. Terörizmin finansmanına karşı alınan tedbirler, kaynakların doğru hedeflere ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda sektörün şeffaflık, hesap verebilirlik ve etik değerlerle uyumlu bir şekilde faaliyet göstermesine katkıda bulunmaktadır. KAGK'lar tarafından terörizmin finansmanı ile mücadelede gerekli önlemlerin alınması, KAGK'ların toplum refahına olan etkilerini artırmakta, ulusal ve uluslararası güvenliğe yönelik destek sağlamaktadır.

II. RİSKİ ANLAMAK

A. Risk ve Risk Değerlendirmesi

Risk bir tehdidin bir güvenlik açığından faydalanma kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Bir riskin gerçekleşmesinin söz konusu olabilmesi için hem bir tehdidin hem de bir zafiyetin mevcut olması gerekir.

TF Risk Değerlendirmesi, bir ülkenin veya bir kuruluşun terörizmin finansmanına karşı ne kadar savunmasız olduğunu belirlemek amacıyla yapılan analiz sürecidir. Bu süreçte terörist veya terör örgütlerinin finansal kaynakları toplama, taşıma, depolama ve kullanma yöntemleri incelenerek potansiyel riskler ortaya koyulmaktadır. TF Risk Değerlendirmesi, terörizmin finansmanı ile mücadelede etkili stratejiler geliştirilmesine yardımcı olmak için riskli alanları belirlenmesini ve bu riskleri azaltmak amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktadır. Bu değerlendirme, faaliyetlerin her aşamasında potansiyel risklerin belirlenmesini ve bu risklere karşı alınacak önlemlerin oluşturulmasını hedeflemektedir. Değerlendirme sistemin zayıf noktalarını, organizasyonel yapıdaki eksiklikleri, ulusal ve uluslararası bağlamdaki tehditleri analiz ederek, risk yönetim stratejilerinin uygulanmasını teşvik edecek şekilde kurgulanmalıdır.

TF Risk Değerlendirmeleri; farklı şekillerde olsa da bir teröristin veya terör örgütünün ihtiyaçlarını karşılamak için fonların veya diğer varlıkların (mallar, kişiler, araçlar vb. dâhil) toplanması, taşınması, depolanması ve kullanılmasının tüm yönlerini kapsamalıdır.

Terörizme finansman sağlamak amacıyla sektöre sahte KAGK'ların girme olasılığı vardır. Bunlar, etkileşimde bulundukları diğer meşru KAGK'ları da TF amacıyla istismar edebilir. Bu bağlamda, söz konusu güvenlik açığının bir TF tehdidi oluşturması, doğabilecek zararların kapsamı ve etkisi, önemli bir risk faktörü olarak öne çıkmaktadır.

KAGK'larda TF istismarı, terörist veya terör örgütleri tarafından fon toplamak veya taşımak, lojistik destek sağlamak, terör örgütlerine eleman temin edilmesini teşvik etmek veya kolaylaştırmak ya da terörist veya terör örgütlerini ve operasyonlarını başka şekillerde desteklemek için KAGK'ların kötüye kullanılmasını ifade etmektedir.

B. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörist Unsurlar Tarafından İstismar Riski²

Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların İstismar Riskine Maruz Kalma Sebepleri

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, faaliyetlerini yürütmek için hızlı hareket kabiliyetine ve geniş kaynaklara sahip olmaları ile dikkat çekmektedir. Bu özellikler, terörist unsurlar tarafından da göz önüne alınan örgütsel niteliklerdir. KAGK'lar, malzemelere, fonlara ve ağırlara yasal olarak kolay erişim sağlarken terörist unsurlar ise aynı kaynaklara yasa dışı yollarla erişim sağlamak zorundadır. Bu durum, terörist unsurların, meşru faaliyetler ile kaynaklara erişim imkânı olan KAGK'ları istismar etme riskini artırmaktadır.

Terörist Unsurların Yarattığı Tehditlerin Niteliği

Terör örgütleri, yasal olarak faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen kuruluşların sunduğu kaynaklara erişim sağlama amacını taşımakta ve bu kaynakları kendi yasa dışı faaliyetleri için kullanmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda, meşru KAGK'ların finansal kaynakları, lojistik imkânları ve geniş sosyal ağları, terör örgütleri için stratejik bir önem taşımaktadır. Aynı zamanda, terör örgütleri sektöre zarar vermek ve kendi çıkarlarını meşrulaştırmak amacıyla sahte kâr amacı gütmeyen kuruluşlar oluşturarak hem ulusal hem de uluslararası bağlamda sektörün bütünlüğünü zedelemektedir.

Yüksek Riske Maruz Kalabilecek Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Türleri

Analizler, belirli faaliyet alanlarındaki KAGK'ların daha kırılgan olduğunu göstermektedir. Özellikle insani yardım alanında faaliyet gösteren KAGK'lar, kaynak türleri, coğrafi yayılımları ve savunmasız nüfuslara erişimleri nedeniyle terörist unsurlar için cazip hale gelmektedir. Coğrafi çatışma bölgeleri ve bu bölgelerdeki savunmasız nüfuslar özellikle risk altındadır. Bunun yanı sıra istikrarlı bölgelerdeki nüfus da potansiyel maddi destek sağlayıcı olarak hedef alınabilmektedir.

Terörist Unsurların İstismar Riski Yarattığı Durumlar

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, terör tehdidinin yoğun olduğu coğrafi bölgelerde ve doğal afetler gibi öngörülemeyen şokların yaşandığı kriz ortamlarında daha yüksek düzeyde risk altındadır. Söz konusu durumlar, genellikle artan finansman ve hizmet talebini beraberinde getirmekte, bu da kuruluşların operasyonel kapasitelerini zorlamaktadır. Özellikle afetler sonrasında ortaya çıkan ani ihtiyaçlar, kaynakların hızla tahsisini ve personelin acil şekilde yeniden konumlandırılmasını gerektirmektedir. Bu süreçte iç

² Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>

denetim ve gözetim sistemlerinde yaşanan aksaklıklar, kuruluşların terörist unsurlar tarafından manipüle ve istismar edilme ihtimalini önemli ölçüde artırmaktadır.

Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Savunma Zafiyetinin Nedenleri

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, sektöre özgü dinamikler nedeniyle terörizmin finansmanı açısından savunmasız olabilmektedir. Özellikle geniş lojistik ağlar, uluslararası programların yürütülmesinde deneyimli ve teknik bilgiye sahip personelin istihdamında yaşanan zorluklar, bu kuruluşların sektördeki kırılganlıklarını daha da artırmaktadır. Buna ek olarak yöneticiler ve çalışanlar, hedeflere ulaşmaya öncelik vererek, potansiyel tehditleri ve riskleri yeterince değerlendirmeden hareket edebilmektedir. Bu durum, terörist unsurların kuruluşların zayıf noktalarını istismar etmesi için uygun bir zemin hazırlamaktadır.

Terörist Unsurların Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşları İstismar Yöntemleri

Aşağıda yer alan tabloda, terör örgütlerinin KAGK'ları kötüye kullanabileceği çeşitli yolları gösteren vaka çalışmaları³ sonucu geniş kapsamlı istismar türleri özetlenmiş ve her birinin tanımı verilmiştir.

İstismar Yöntemleri ve Riskleri	Açıklama
• Fonların Yönlendirilmesi:	Bir KAGK veya bu kuruluş adına hareket eden bir birey, fonları bilinen ya da şüpheli bir terörist yapıya yönlendirmektedir.
• Terörist Unsurlarla İş Birliği:	Bir KAGK veya bu kuruluş adına hareket eden bir birey, terör örgütü ya da terörizmi destekleyen bir yapı ile operasyonel ilişki sürdürmektedir.
• Programların Kötüye Kullanılması:	Meşru insani amaçlar için finanse edilen KAGK programları, teslimat aşamasında terörizmi desteklemek amacıyla manipüle edilmektedir.
• Eleman Kazandırma Desteği:	KAGK tarafından finanse edilen programlar veya tesisler, terör örgütlerine eleman kazandırma faaliyetlerini destekleyen bir ortam yaratmak için kullanılmaktadır.

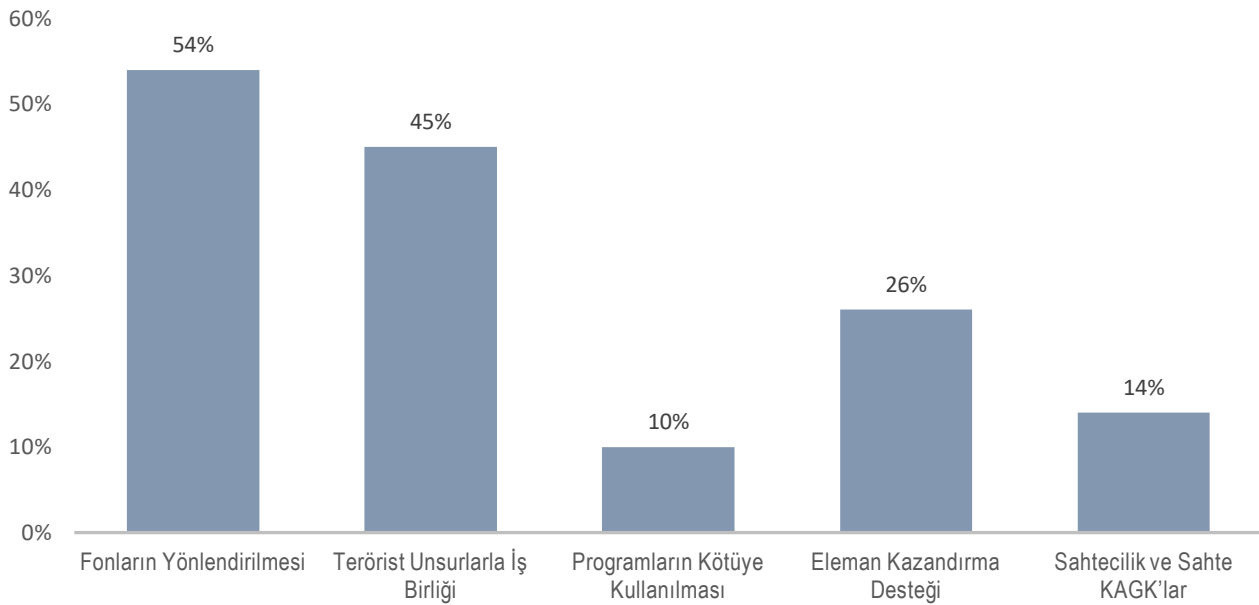
³ Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. (Article 92). <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsand Trends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>

- Sahtecilik ve Sahte KAGK'lar:

Sözde hayırseverlik faaliyetleri kapsamında, bir örgüt ya da birey terörizme fon sağlamak veya terörizmi destekleyen diğer faaliyetlerde bulunmak amacıyla hareket etmektedir.

Bu özellikleriyle KAGK'lar, terörist unsurların finansman ve operasyonel çabaları için hedef haline gelmektedir.

Her bir yöntem kategorisinin ve kötüye kullanım risklerinin gözlemlenme sıklığı şu şekilde görülmüştür⁴:



Not: Bir vakanın aynı anda birden fazla kategoriye (örneğin, hem “Fonların Yönlendirilmesi” hem de “Terörist Unsurlarla İş Birliği”) dâhil edilebildiği göz önüne alındığında, yukarıdaki sıklık dağılımının toplamı %100’ü aşmaktadır.

Vaka analizleri, KAGK sektöründeki istismar edilme ve terörist amaçlarla kötüye kullanım risklerinin, genellikle sağlam iç yönetim eksiklikleri ve/veya uygun iç denetim eksikliklerinden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Bu durum zayıf iç yönetim mekanizmalarının, KAGK’ların terörist faaliyetler için istismar edilmelerine zemin hazırladığını ve iç denetim eksikliklerinin de bu kötüye kullanımların tespit edilmesini engellediğini göstermektedir.

Vaka çalışmalarının önemli bir kısmında, terörist faaliyetleriyle bağlantılı ya da bu faaliyetleri desteklediği düşünülen örgütlerle ilişkili KAGK’lar bulunmuştur. Ancak çoğu KAGK’ın tamamen terörist grupları desteklemek amacıyla kurulmuş “sahte” kuruluşlar olmadığı, bunun yerine meşru faaliyetler yürüten ve zamanla kötüye kullanılmaya başlanmış organizasyonlar oldukları dikkat çekmektedir. Bu durum, KAGK’ların yalnızca “şüpheli” ya da “yasa dışı” olarak etiketlenmemesi

⁴ Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. (Article 93). <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>

gerektiğini, bu tür organizasyonların kendi risk değerlendirme süreçlerinin güçlendirilmesine dair zorunluluğu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, KAGK'ların meşru işlevlerini sürdürürken terörist faaliyetlere aracı olmamaları için daha sağlam bir yönetim yapısına ve etkili bir önleyici mekanizmaya ihtiyaç duydukları söylenebilir. Bu sebeple TF ile mücadele, yalnızca yasa dışı organizasyonlarla sınırlı kalmayan, aynı zamanda meşru KAGK'ları da kapsayacak şekilde daha geniş bir çerçevede ele alınması gereken bir süreçtir.

III. MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ

Mali Eylem Görev Gücü (*Financial Action Task Force*) (FATF), G 7 üyesi ülkelerin inisiyatifi doğrultusunda kara paranın aklanması ile mücadele amacıyla standartlar belirlemek üzere 1989 yılında kurulan bir hükümetlerarası görev gücüdür. FATF'in amacı **"Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklanması, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı"** ile mücadelede uluslararası standartlar oluşturmak ve söz konusu standartlarla uyumlu yasal ve kurumsal tedbirlerin alınması ve bu tedbirlerin operasyonel açıdan etkili bir şekilde uygulanmasını teşvik etmektir.⁵

Üyeleri, FATF tarafından belirlenen ortak hedefler doğrultusunda, yerel bir görev gücü şeklinde birlikte çalışmayı kabul etmiş olan ülke ve kuruluşlardır. Türkiye de FATF'a 1991 yılında üye olmuştur.

FATF tarafından suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda ulusal hukuk sistemlerinin güçlendirilmesi, ilgili mevzuatların uyumlu hale getirilmesi, finansal sistemin etkinliğinin artırılması ve üye ülkeler arasında sürekli iş birliği sağlanması hedeflenerek "40 Tavsiye" geliştirilmiştir. Bu tavsiyeler, küresel bir çerçevede suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanına karşı etkili bir mücadele yürütebilmek için gerekli hukuki, finansal ve uluslararası iş birliği unsurlarını içermektedir. FATF'in doğrudan KAGK'ları ilgilendiren düzenlemesi 8 numaralı tavsiyedir (R.8). Bu tavsiye KAGK'ların terör örgütleri tarafından fon toplama, lojistik destek sağlama veya operasyonel faaliyetler için kullanılma riskine karşı korunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Tavsiye 8: Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar⁶

Ülkeler, FATF'nin kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tanımına giren kuruluşları belirlemeli ve bunların terörizmin finansmanı risklerini değerlendirmelidir. Ülkeler, risk temelli yaklaşım doğrultusunda, meşru KAGK faaliyetlerini gereksiz yere aksatmadan veya caydırmadan, odaklanmış, orantılı ve risk temelli tedbirler almalıdır. Bu tedbirlerin amacı söz konusu KAGK'ları terörizmin finansmanı istismarına karşı korumaktır. Terörizmin finansmanı konusunda KAGK'ların istismar edilmesi aşağıdaki halleri kapsar:

- Terör örgütleri tarafından meşru kuruluş görüntüsü verilmesi,
- Mal varlığı dondurma tedbirlerinden kaçma amacını da içerecek şekilde meşru tüzel kişiliklerin terörizmin finansmanı için bir araç olarak kullanılması,
- Gizleme ve karartma yoluyla meşru amaçlara yönelik fonları terör örgütlerine el altından yönlendirmeyi.

⁵ Financial Action Task Force (2019). Mandate of the FATF. <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/mandate-of-the-fatf.html>

⁶ Financial Action Task Force (2012-2025). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. (8. Non-profit organisations). FATF. Paris, France, www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html

FATF, KAGK'ların TF riskinden korunmaları amacıyla 2002⁷ yılında “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların İstismarıyla Mücadele; Uluslararası En İyi Uygulamalar” adıyla ilk iyi uygulamalar rehberini yayımlamıştır. KAGK sektöründe meydana gelen gelişmeler doğrultusunda Rehber 2015⁸ yılında güncellenerek “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların İstismarıyla Mücadele (Tavsiye 8); En İyi Uygulamalar” adını almış ve son olarak 2023⁹ yılında “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar İçin Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Edilmesi; İyi Uygulamalar” adıyla revize edilmiştir.

Bununla birlikte, genellikle tüm durumları tek bir çerçeveye oturtmayı amaçlayan “herkese uyan standart” bir yaklaşım, R.8’de vurgulanan, orantılı ve risk temelli bir yaklaşımın doğru bir şekilde uygulanmasıyla tutarlı olmayacağı söz konusu rehberlerde belirtilmektedir. Risk temelli yaklaşım, her bir durumu özgün risk düzeyine göre değerlendirmeyi ve buna göre uygun önlemler almayı gerektirmektedir. Bu, farklı ülkeler, sektörler veya organizasyonlar arasında karşılaşılan tehditlerin çeşitliliği göz önünde bulundurularak, her durum için özelleştirilmiş ve esnek çözümler geliştirilmesini belirtmektedir.

Standartların herkese uyan bir biçimde uygulanması, risklerin doğru değerlendirilmesini ve en etkili önlemlerin alınmasını zorlaştırabilmektedir. Çünkü her durumun dinamikleri farklıdır. Ayrıca, genel geçer kuralların her duruma uygulanması, orantısız yükler ve kaynak israfına neden olabilmektedir. Her bir durumu ayrı ayrı analiz eden ve uygun önlemleri belirleyen bir yaklaşım, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlayarak daha etkili bir risk yönetimi stratejisinin oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

R.8’e İlişkin Açıklayıcı Not, KAGK’ların, “esas olarak hayırseverlik, dini, kültürel, eğitimsel, sosyal veya kardeşlik amaçları gibi amaçlarla veya diğer türden “iyi işlerin” gerçekleştirilmesi için fon toplamak veya dağıtmakla meşgul olan bir tüzel kişiyi veya düzenlemeyi veya kuruluşu” kapsadığını belirten işlevsel bir tanımla benimsemiştir¹⁰. Bu ve benzeri amaçlarla faaliyetlerini yürüten kuruluşların TF istismarı riski ile karşılaşması ihtimali bulunmaktadır.

Tavsiye 8, özellikle KAGK’ların TF risklerini anlamalarını, bu riskleri analiz ederek doğru bir şekilde değerlendirmelerini, uygun önlemlerle bu riskleri en aza indirmelerini ve KAGK’ların risk temelli bir yaklaşımı benimseyerek faaliyetlerini bu doğrultuda organize etmelerini önermektedir.

Ülkelere, FATF Standartları doğrultusunda TF riskini azaltmaya yönelik olarak KAGK’lara odaklanan, risk temelli ve orantılı önlemler almaları tavsiye edilmektedir. Bu kapsamda, KAGK’ların şeffaflık ve

⁷ Financial Action Task Force (2002). FATF Guidance Document, International Best Practices Combating the Abuse of Non-Profit Organisations. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/11%20FATF%20SRIX%20BPP%20SRVIII%20October%202003%20-%20COVER%202012.pdf>

⁸ Financial Action Task Force (2015). Best Practices, Combating The Abuse Of Non-Profit Organisations (Recommendation 8). <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>

⁹ Financial Action Task Force (2023). BPP-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisations. FATF, Paris. www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html

¹⁰ Financial Action Task Force (2012-2025). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. (Interpretive Note To Recommendation 8). FATF. Paris, France. www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html

hesap verebilirlik standartlarına uyum sağlamaları için belirli uygulamaların hayata geçirilmesi önerilmektedir. Örneğin, kuruluşların faaliyetlerinin amacı, hedefleri, gelir ve giderlerini ayrıntılı bir şekilde içeren yıllık mali tablolar hazırlamaları; yurt içi ve yurt dışındaki işlem kayıtlarını düzenli olarak tutmaları ve bu kayıtların fonların kuruluş amaçlarına uygun şekilde kullanıldığını doğrulayacak detayda olması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra FATF Standartları kapsamında, KAGK'ların fon toplama, dağıtma ve diğer finansal işlemleri için kayıtlı ya da düzenlenmiş sistemler veya ödeme hizmetlerini kullanmaları tavsiye edilmektedir. Bu tür düzenlemeler, TF risklerinin etkin bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunurken, aynı zamanda kuruluşların şeffaflık ve hesap verebilirlik çerçevesinde faaliyet göstermelerini de sağlamaktadır. TF ile mücadelede, KAGK'lar tarafından mali kayıtların eksiksiz bir şekilde tutulması, mevzuatta belirtilen gerekli bildirim yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve tüm işlemlerin izlenebilirliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu mekanizmalar, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde terörizmin finansmanı ile mücadelede önemli bir rol oynamaktadır.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 1

Kayıt Tutma ve Bilgi Paylaşımı Yükümlülükleri: Kanada

KAGK'ların yıllık bilgi ve vergi beyannameleri ile CRA^{*}'ya sağladıkları mali bilgileri destekleyen defter ve kayıtları altı yıl süreyle muhafaza etmeleri gerekmektedir. Verilen bilgilerin her açıdan gerçek ve eksiksiz olmasını sağlamak KAGK'ın sorumluluğundadır. Uygun defter ve kayıtların tutulmaması, KAGK'a karşı yaptırımlar uygulanmasına veya bir kuruluşun hayır kurumu statüsünün iptal edilmesine neden olabilmektedir.

**CRA (Canada Revenue Agency): Kanada'da kayıtlı hayır kurumlarının federal düzenleyicisi olan Milli Gelir Bakanlığına bağlı Kanada Gelir Ajansı'dır.*

IV.REHBERLİK FAALİYETLERİ

Kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadeleyle yönelik rehberlerin yayımlanması, bu alanlarda farkındalık oluşturulması, risklerin doğru bir şekilde tanımlanması ve etkili uyum mekanizmalarının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu durum, paydaşlara rehberlik ederek yasal gerekliliklerin yerine getirilmesini kolaylaştırmakta, aynı zamanda ulusal ve uluslararası düzeyde KA/TF ile mücadelede koordinasyonu güçlendirmektedir.

FATF üyesi ülkelerin kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleyle ilişkin düzenlemeleri incelendiğinde, Fransa ve İspanya örnek olmak üzere birçok ülkede KAGK sektörüne yönelik iyi uygulama rehberleri hazırlandığı görülmektedir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 2

İyi Uygulama Rehberleri Örnekleri: Fransa ve İspanya

Fransa:

Fransa’da, Ekonomi, Maliye ve Sanayi Bakanlığı’na bağlı Mali İstihbarat Birimi (TRACFIN) ile İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının iş birliğiyle hazırlanan iyi uygulama rehberleri, KAGK’lara ve yöneticilerine TF riski konusunda rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu rehberler, TF risklerini anlamaya, durum tespiti önlemlerini geliştirmeye ve yeterli iç politika, prosedür ve kontrollerin uygulanmasına yardımcı olurken, hassas bölgelerde yürütülen insani yardım faaliyetlerinde risklerin azaltılması ve düzenlemelere uyum konusunda da KAGK’lara bilgi sağlamaktadır.

İspanya:

Ekonomi, Ticaret ve İşletme Bakanlığı’na bağlı Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan iyi uygulama rehberleri ile risk temelli yaklaşım doğrultusunda orantılı tedbirlerin uygulanması gerekliliğinin altı çizilmektedir. Rehberde, KAGK’ların riskleri analiz etmesi ve değerlendirmesi vurgulanmakta ayrıca bütünlük ve itibarlarını korumak için iç kontrollerini geliştirmeleri tavsiye edilmektedir.

Ülkemizde Anayasa’nın 33 üncü maddesinde; herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahip olduğu, dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa ile güvence altına alınan “Dernek Kurma Hürriyeti” kapsamında 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre kurularak faaliyetlerini yürüten dernekler ile dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar, merkezleri yurt dışında bulunan dernekler ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye’deki şube veya temsilciliklerinin iş ve işlemleri, 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 263 üncü

maddesi ile kurulan ve İçişleri Bakanlığı ana hizmet birimi olan Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü (STİGM) tarafından yürütülmektedir.

STİGM tarafından, KAGK sektöründe KA/TF ile mücadeleye yönelik rehberler yayımlanmaktadır¹¹. Bu rehberler, risk temelli bir yaklaşım çerçevesinde orantılı tedbirlerin uygulanmasını teşvik etmekte ve KAGK'ların KA/TF risklerini anlamalarına, yönetmelerine ve azaltmalarına rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, söz konusu rehberler, KAGK'ların ulusal ve uluslararası düzenlemelere uyum sağlamalarını kolaylaştırırken, sektörde şeffaflık, hesap verebilirlik ve güvenilirlik standartlarının güçlendirilmesine de katkı sağlamaktadır.

Bununla birlikte Türkiye'de KAGK'lara yönelik, ulusal ve uluslararası mevzuatta kabul edilen düzenlemeler; Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Dünya Bankası (WB) ve Mali Eylem Görev Gücü gibi uluslararası kuruluşların görüş ve tavsiyeleri ile çok faktörlü bir boyut kazanmaktadır.

Bu Rehber'de ise KAGK'lara yönelik iyi uygulamalar kapsamında, KAGK'lar tarafından benimsenebilecek ve koşullara bağlı olarak TF riskini azaltmada etkili olabilecek çeşitli tedbir örneklerine yer verilmektedir. Söz konusu örnekler, KAGK'ların faaliyet gösterdikleri alanların risk düzeyine göre uygulayabilecekleri tavsiyeler ve yasal yükümlülükler çerçevesinde tasarlanmış olup kuruluşların mevzuata uyum sağlamalarına ve risk temelli yaklaşımları daha etkin bir şekilde uygulamalarına yardımcı olunması amaçlanmaktadır.

¹¹ <https://www.siviltoplum.gov.tr/rehberler>

V. KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLAR TERÖRİZMİN FİNANSMANI İSTİSMARINA KARŞI KENDİLERİNİ NASIL KORUYABİLİR?

KAGK'lar için TF risklerine karşı yapılması gereken ilk çalışma, mevcut durumlarının doğru bir şekilde analiz edilmesidir. Bu analiz, KAGK'ların potansiyel TF risklerine ne derece maruz kaldığını belirlemeye yardımcı olacaktır ve mevcut eksiklikler ile iyileştirilmesi gereken alanların görünmesini sağlayacaktır. Bu süreç, kurumların mevcut risk durumlarını doğru bir şekilde anlamalarını ve gerekli önlemleri almalarını sağlamak için önemlidir.

Genel itibarıyla KAGK'ların mevzuatın öngördüğü yükümlülüklerle uygun olarak faaliyetlerini gerçekleştirmeleri ve bu doğrultudaki uygulamaları, doğal olarak TF amacıyla kullanılma riskini azaltacaktır. Yürütülen iş ve işlemler ile tahsil ve harcama süreçlerinde genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve mevzuatta yer alan defter/kayıt düzenine uyum, risklerden korunmaya yardımcı olacaktır. Faaliyetlerin gerçekleştirildiği yer ulaşılması güç bölgelerde ise defter ve kayıt düzenine ek olarak, yapılan faaliyetler tereddüt oluşturmayacak şekilde çeşitli bilgi, belge ve materyaller ile ortaya konulmalıdır.

Mevzuatın öngördüğü yükümlülüklerle uyum kapsamında göz önünde bulundurulması gereken bir başka husus ise mevzuatta yer alan parasal hadlerdir. Söz konusu parasal hadler, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmektedir. Güncellenen parasal hadler STİGM web sitesinde yayınlanmaktadır¹².

Öbür taraftan Dernekler Kanunu'nun 3 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına 27/12/2020 tarihli değişiklikle:

“26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş veya affa uğramış olsa bile; 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında yer alan suçlar ile Türk Ceza Kanununda yer alan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından mahkûm olanlar derneklerin genel kurul dışındaki organlarında görev alamazlar. Dernek organlarına seçildikten sonra yukarıdaki suçlardan mahkûm olanların görevi sona erer. Yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı verildiği takdirde bu fıkra hükümleri uygulanmaz.”

hükümü eklenmiştir.

Bu kapsamda; yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı verilen kişiler hariç olmak üzere, söz konusu suçlardan mahkûm olan kişilerin yönetim kurulu, denetim kurulu ve varsa diğer organlara seçilmemesi ayrıca organlara seçildikten sonra söz konusu suçlardan mahkûm olanların görevlerinin sona ereceğinin bilinmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Bu başlık altında, KAGK'ların kendilerini TF istismarına karşı koruması adına alınabilecek proaktif tedbirler ve atılması gereken adımlara yer verilecektir. KAGK'ların, TF risklerini en aza indirmek ve bu

¹² Söz konusu parasal hadleri gösterir liste <https://www.siviltoplum.gov.tr/genelgeler> adresinde yer alan “İdari Para Cezaları” isimli genelgelerde yer almaktadır.

tür istismarlarla etkin bir şekilde mücadele edebilmek için uygulayabilecekleri çeşitli stratejiler bulunmakla birlikte, başarılı bir risk yönetimi ve korunma stratejisi bağlamında faydalı olabilecek 3 temel unsur öne çıkmaktadır:

- Terörizmin Finansmanı Risklerinin Her Bir Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Düzeyinde Anlaşılması
- Önleyici Tedbirler (KAGK'ların kendilerini KA/TF riskinden korumak amacıyla aldığı önlemler)
- İç Kontrol ve İyi Yönetişim Tedbirleri

A. Terörizmin Finansmanı Risklerinin Her Bir Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Düzeyinde Anlaşılması

KAGK'ların, terörizmin finansmanının muhtemel istismarlarına karşı kendilerini koruyabilmeleri için, potansiyel güvenlik açıkları ve riskler konusunda farkındalık geliştirmeleri önemlidir. KAGK'ların, TF açısından potansiyel olarak istismar edilebilecek yönlerini ve bu istismarın olası sonuçlarını anlamaları, kendi iç işleyişlerini güvence altına almalarına yardımcı olacaktır.

Ayrıca KAGK'ların, terörizmin finansmanının olası yolları ve yöntemlerine dair bir anlayış geliştirmeleri gerekmektedir. Kurumlar, potansiyel istismar senaryolarına dair simülasyonlar ve risk değerlendirme çalışmaları yaparak, her durumda nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda hazırlıklı olmalıdırlar. Böylece her türlü tehdit ve istismar durumunda etkin bir şekilde müdahale edilebilir ve iç kontrol mekanizmaları güçlendirilebilir.

KAGK'ların karşılaşabileceği TF istismarı riskleri; zaman, kaynak, yer ve uygulama gibi kriterler açısından birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Öyle ki yürütülen faaliyetler ile bu faaliyetlerin nasıl ve nerede gerçekleştirildiği, KAGK'ların potansiyel TF risklerini anlamalarında ve bu riskleri azaltmak için gerekli önlemleri almalarında önemli bir rol oynamaktadır.

KAGK'ların TF istismarı riskleri ve bu riskleri azaltma önlemleri kapsamında yapacağı değerlendirmelere esas teşkil edecek faktörleri şöyle sıralamak mümkündür:

- KAGK'ın büyüklüğü ve yapısı
- KAGK'ın faaliyet türü
- KAGK'ın önleyici tedbirleri (KAGK'ların kendilerini KA/TF riskinden korumak amacıyla aldığı önlemler)
- KAGK'ın iç kontrolleri ve yönetim önlemleri
- KAGK'ın faaliyetlerinin yeri ve programlamanın gerçekleştiği yerel koşullar
- Partnerler, satıcılar, yararlanıcılar ve benzerleri ile ilişki kurmak üzere KAGK'ın prosedürleri
- Finansal işlemlerin niteliği ve hacmi

Bir KAGK, belirli risk faktörlerini tespit ettikten sonra, her bir riskin gerçekleşme olasılığını ve kuruluşun faaliyetleri üzerindeki etkilerini, ağırlıklı puanlama yöntemiyle ölçebilir. Ortaya çıkan skorlar doğrultusunda, riskleri azaltmaya yönelik odaklı, orantılı ve risk temelli iç kontrol önlemleri oluşturabilir. Ayrıca değişen durum ve koşullara bağlı olarak riskler düzenli bir şekilde izlenebilir, yeniden değerlendirilebilir ve KAGK'nın iç kontrol önlemlerinin etkinliğinin devamını sağlamak için gerektiği şekilde uyarlanabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 3

Bağımsız Denetçilerin Davet Edilmesi

KAGK'lar, yürüttükleri faaliyetlerin bağımsız denetimini yaptırmak üzere profesyonel denetçileri davet edebilir. Bu, KAGK'ların uygulamalarını TF risklerini azaltacak şekilde uyarlamalarına ve risk bağlamındaki herhangi bir değişikliğe uyum sağlamalarına yardımcı olur. Bağımsız denetimler yapmak üzere davet edilen profesyonel denetçilerin, TF risklerini değerlendirme ve azaltma önlemleri ile kontrolleri konusunda uzmanlığa sahip olmaları gerekmektedir.

TF risklerini anlamak amacıyla bir KAGK, kurum içi değerlendirmenin yanı sıra **Ulusal Risk Değerlendirmesi**¹³'ni (URD) dikkate alabilir. Ayrıca benzer faaliyet alanlarına, özelliklere, ekonomik büyüklüklere, fon kaynaklarına ve coğrafi konumlara sahip diğer KAGK'ların karşılaştığı TF istismarı risklerini ele alan raporlar gibi harici kaynaklardan da faydalanabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 4

KAGK Tarafından Riskler Hakkında Farkındalığı Artırmak İçin “Uyum ve Risk Yönetimi” ile “Politika Araçları”

İnsani yardım alanında birden fazla ülkede faaliyet gösteren ve yüksek riskli bölgelerde çalışan bir KAGK, uyum ve risk yönetimi prosedürleri benimsemiş ve farkındalığı artırmak için politika araçları geliştirmiştir.

- Uyum ve Risk Yönetimi Prosedürleri

KAGK'ın Uyum ve Risk Yönetimi konusunda Kullandığı Üç Savunma Hattı Modeli:

◆ Birinci Savunma Hattı

Birinci savunma hattı, etkili yerel iç kontrollerin tasarlanması ve uygulanmasından sorumlu olan Saha Operasyonları Yönetimi tarafından yürütülmektedir. Bu yönetim, ülke ofisi (ÜO) ve bölge ofisi (BO) seviyelerinde faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda, KAGK'ların en azından ÜO düzeyinde bir risk ve uyum koordinatörüne, BO düzeyinde bir risk ve yönetim uyum birimine, ayrıca merkez ofis (MO) düzeyinde yolsuzlukla mücadele, hukuk işleri, risk yönetimi ve uyum işlevlerini içeren bir yönetim birimine sahip olması öngörülmektedir.

◆ İkinci Savunma Hattı

¹³ **Ulusal Risk Değerlendirmesi (URD) (National Risk Assessment-NRA):** Bir ülkenin yetkilileri tarafından karşı karşıya olunan kara para aklama ve terörizmin finansmanı risklerini belirlemek ve değerlendirmek için gerçekleştirilen kapsamlı bir değerlendirmedir. Ulusal Risk Değerlendirmesinin temel amacı, bir ülkenin finansal sistemindeki ve diğer sektörlerdeki kırılganlıkları anlamak ve bu riskleri etkili bir şekilde azaltmak için hedeflenen önlemlerin geliştirilmesine olanak sağlamaktır. Ülkemizde URD Raporu hazırlanmasında koordinasyon görevi Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından yerine getirilmektedir.

İkinci savunma hattı, ilk savunma hattındaki birimler tarafından yürütülen işlevler üzerinde sürekli izleme, destek sağlama ve risk yönetimi sistemlerinin güncelliğini korumasını sağlamaya yönelik faaliyetlerden oluşmaktadır.

◆ Üçüncü Savunma Hattı

Üçüncü savunma hattı, MO'da bulunan İç Denetim fonksiyonudur. İç Denetim biriminin rolü, kilit riskleri anlamak, risk yönetimi ile iç kontrollerin yeterliliğini ve etkinliğini incelemek ve değerlendirmektir. Ayrıca dönemsel olarak KAGK Yönetim Kurulu tarafından uygulamaların yeterliliği ve etkinliği ile olası iyileştirme alanlarına ilişkin bağımsız tavsiye ve rehberlik sağlamak üzere bir Denetim ve Risk Komitesi kurulmuştur.

- **Politika Araçları**

- ◆ Mevcut terörizmin finansmanı ile mücadele tedbirlerine ve bu tedbirlerin insani yardım faaliyetleri üzerindeki potansiyel etkilerine genel bir bakış sağlanması
- ◆ İnsani yardım kuruluşlarının yönetmesi ve azaltması gereken terörizmin finansmanı ile mücadele ile ilgili risklerin vurgulanması ve sektörde kullanılan bazı risk yönetimi uygulamalarının derlenmesi
- ◆ Kuruluşların proje yönetimi döngüsü boyunca terörizmin finansmanı ile mücadeleyle ilgili riskleri dikkate almaya teşvik edilmesi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 5

KAGK İçin Tedarikçi Durum Tespiti ve Nakit Dağıtım Kontrolleri

Tedarikçi Durum Tespiti

KAGK, TF risklerinden kaçınmak amacıyla satın alma süreçlerini, hizmet ve malların değerini, türünü, üretim ve kullanım yerlerini dikkate alarak risk temelli bir yaklaşım benimsemektedir.

Mali olarak belirli bir eşik değerinin altında kalan satın almalar için; tedarikçiler ile bunların hissedarları, yöneticileri ve müdürleri, TF ile mücadele uyumluluk kriterlerini de içeren ulusal ve uluslararası yaptırım veri tabanlarında kontrol edilmektedir.

Eşik değerinin üzerinde yapılan satın alımlarda veya daha riskli bölgelerde gerçekleşecek nakit transferleri ve dağıtımları için iki aşamalı gelişmiş durum tespiti uygulanmaktadır:

◆ **Birinci Aşama:** Tedarikçinin, KAGK'nın faaliyetleri ve amaçlarına uygun olarak belirlemiş olduğu ilkelere uygunluğunun teyit edilmesi,

◆ **İkinci Aşama:** Tedarikçinin ve sahiplerinin iyi niyetinin belirlenmesi ve doğrulanması amacıyla kişi ve kuruluş profili oluşturulması ve açık kaynak taramasının yapılması. Açık kaynak taraması; haberler, tescil/lisans/iflas kontrolleri ve benzeri ile sosyal medya incelemeleri ve alternatif tedarikçilerle yapılan görüşmelerden elde edilen duygu analizlerini içerir. Buradaki amaç tedarikçilerin söyledikleri kişi olup olmadıklarının kesin bir şekilde belirlenebilmesidir.

Nakit Dağıtım Kontrolleri

KAGK, nakit dağıtım hizmetlerinde öncelikli olarak yerleşik bankacılık sistemi ve mevcut finansal yapı olanaklarını tercih etmektedir. Ancak, finansal erişimin zor olduğu bölgelerde fon transferleri için risk tanımlama ve azaltma süreçleri geliştirilmiştir. Bu süreç, fonların güvenli ve doğru bir şekilde hedefe ulaşmasını sağlamak amacıyla uygulanır.

B. Önleyici Tedbirler (KAGK'ların Kendilerini KA/TF Riskinden Korumak Amacıyla Aldığı Önlemler)

FATF Sözlüğü'nde¹⁴ R.8 bağlamında önleyici uygulamaların, akredite veya üst kuruluşlar ile öz düzenleyici birimler tarafından uygulanan kurallar ve standartlar bütünü olduğu belirtilmektedir.

Küresel anlamda artan karmaşıklık ve güçlükler, ulusal ve uluslararası tüm aktörleri, faaliyet bütünlüğünü sağlamak ve hesap verebilirliği korumak yönünde önlemler almaya yönlendirmektedir. Bu kapsamda KAGK sektörü de kuruluşlar nezdinde yürütülen faaliyetlerde hesap verebilirliği ve şeffaflığı sağlamak için çeşitli standartlar ve girişimler geliştirerek bu değişime uyum sağlamaya çalışmaktadır.

KAGK sektöründe öz denetim mekanizmaları birçok ülkede gelişimini sürdürürken, bu tür mekanizmalara etkin bir şekilde sahip olmayan KAGK'lar faaliyetlerinde ve finansman süreçlerinde şeffaflığı artırmak, terör ve diğer istismar risklerini önlemek için iç kontrol prosedürlerini güçlendirerek kendi öz denetim mekanizmalarını geliştirmeyi düşünebilir.

KAGK'ların önleyici mekanizmaları, iyi yönetim, şeffaflık ve hesap verebilirliği teşvik eden çeşitli model ve girişimleri içermektedir. Bazı durumlarda önleyici işlemler kapsamında belirlenen standartlar, doğrudan TF ile ilgili önlemleri içerirken, iyi yönetim veya hesap verebilirlik gibi diğer amaçlara yönelik önlemler de dolaylı olarak TF risklerinin azalmasına katkı sağlayabilmektedir.

¹⁴ Financial Action Task Force (2024). FATF Glossary. <https://www.fatf-gafi.org/en/pages/fatf-glossary.html>

Önleyici tedbirler genellikle şunları içerir:

- **Gönüllü Sektör Standartları:** Sektörde faaliyet gösteren KAGK'lar için faaliyetleri ve yönetim bütünlükleri ile ilgili bir dizi genel prensip, operasyonel standart ve davranış kurallarını içermektedir. Bu standartlar veya davranış kuralları, belirli bir sektördeki kuruluşların faaliyetlerini düzenlemek, etik ilkeler doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak ve şeffaflık ile hesap verebilirlik gibi değerleri teşvik etmek amacıyla oluşturulan rehberlerdir. Genellikle yasal bir zorunluluk olmaksızın kuruluşların kendi inisiyatifiyle uyum sağlamayı tercih ettiği, sektördeki iyi uygulamaları yansıtan kurallardır. Bu tür standartlar, kuruluşların itibarını artırmalarına, paydaş güvenini kazanmalarına ve riskleri daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır.
- **Bağışçı Tarafından Uygulanan Düzenlemeler:** Ulusal ve uluslararası bağışçılar ile yardım kuruluşları, fon desteği sağlarken şeffaflık, mali raporlama, program performansı ve KA/TF ile mücadele dâhil olmak üzere kapsamlı durum tespiti gereklilikleri belirleyebilir. Bu gereklilikler, kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ve projelerin belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamak amacıyla yapılandırılabilir. Gereklilikler belirlenirken mevcut risk düzeyi, bağışçı yaklaşımları ve beklentileri ile faaliyet gösterilen yasal çerçeveye uygunluk kriterleri esas alınmalıdır. Bu gerekliliklere tabi olan KAGK'lar, aynı zamanda partnerlerinin ve yararlanıcılarının da bu standartlara uymasını sağlar.
- **Mali Kazanımlar:** Vergi muafiyetleri, istisnalar ve sübvansiyonlardan yararlanmak amacıyla kurumsal mali tedbirler alınmaktadır. Bu tedbirler, kuruluşların mali yüklerini hafifletmek, finansal sürdürülebilirliklerini artırmak ve kaynakların daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için uygulanmaktadır.
- **Kamu-KAGK İşbirliğine Dayalı Düzenlemeler:** KAGK'lar ile hükümet arasındaki ortak düzenlemeler, karşılıklı iletişime dayalıdır. Bu düzenleme modeli, kamu ve KAGK işbirliği temelinde geliştirilir.

Önleyici tedbirler farklı derecelerde yükümlülüklerle ve uygulanabilirliğe sahiptir. Ayrıca, KAGK'lar aynı anda birden fazla önleyici yöntem uygulayabilmektedir.

Özellikle aynı veya benzer bağlamda faaliyet gösteren KAGK'lar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, riskleri belirlemek ve yönetmek için etkili bir yaklaşım yöntemi olabilir. KAGK'lar, risk yönetim mekanizmalarını uygulamak amacıyla kaynaklarını paylaşabilir. Bu iş birliği aynı zamanda sınırlı kaynaklara ve kapasiteye sahip daha küçük KAGK'ların sürece katılımını da destekleyebilir. Benzer coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren veya benzer hedef kitleler ve yararlanıcılarla çalışan KAGK'lar; personel eğitimi, kayıt tutma, mali şeffaflık ve denetim gibi iç kontrol prosedürlerini birbirleriyle paylaşabilir.

Önleyici işlemleri güçlendirmeye yönelik tedbirler, KAGK sektörü genelinde daha fazla şeffaflık ve iyi yönetişimi teşvik ederken aynı zamanda TF istismarı riskini azaltmak için önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşımlar, finans sektörü ve diğer kuruluşların, KAGK'ların belirli bağlamlarda uyguladığı risk yönetim sistemlerini daha iyi anlamalarına da yardımcı olabilir.

KAGK sektörü, kendi önleyici tedbirleri konusundaki deneyimlerini paylaşmak, eğitimler düzenlemek, farkındalık yaratmak ve sektörde bu tür tedbirlerin benimsemesi için kapasite geliştirmek üzere çeşitli çalışmalar yapabilir. Ayrıca bu tür tedbirlerin etkinliğini ve uygunluğunu izlemek ve değerlendirmek için faaliyetler yürütebilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 6

Arnavutluk'ta Gönüllü Sektör Standardı

Ülke merkezli bir üst kuruluş öncülüğünde toplam 16 KAGK'nın katılımı ile KAGK sektörünün etkinliğini, iyi yönetişimini, şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırmayı hedefleyen bir dizi önleyici mekanizmayı içeren Standartlar Yönergesi (CS)* oluşturulmuştur. Gönüllü bir girişim olan bu uygulamada, uluslararası deneyimler ve sivil toplum kuruluşları için oluşturulmuş hesap verebilirlik standart modelleri temel alınarak, ülkedeki KAGK sektörünün gelişim dinamiklerine uyarlanmıştır.

CS, KAGK'ların faaliyetlerini, yönetim süreçlerini, kaynak yönetimini, şeffaflık ve hesap verebilirliğini, ilişkilerini ve çıkar çatışmalarını yönetme yaklaşımlarını geliştiren ilke ve taahhütlerle daha yüksek standartlara ulaşmalarına ve paydaşlarıyla güven oluşturmalarına, meşruiyetlerini ve itibarlarını güçlendirmelerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

CS'ye üyelik kamuya açık olup bir meclis yapısı bulunmaktadır. Öz değerlendirme sürecini tamamlayan 21 KAGK, CS Meclisi'ne katılmıştır. CS Komitesi ise katılımcıların temel yükümlülüklerle ve gerekliliklere uyumunu değerlendirmekte ve profesyonel ve kurumsal kriterlere göre seçilen beş gönüllüden oluşmaktadır. Komite, performans değerlendirmeleri yaparken iyileştirme fırsatlarını belirlemektedir. Ayrıca, KAGK'ların uygulamalarını geliştirmelerine destek olmak amacıyla bilgilendirici ve teşvik edici bir çevrim içi platform oluşturulmuştur.

* CS (Code of Standards): "Standartlar Yönergesi", kâr amacı gütmeyen kuruluşların çalışma etkinliğini, iyi yönetişimi, şeffaflığı ve hesap verebilirliği geliştirmeyi amaçlayan, sektöre yönelik bir öz denetim mekanizması sunan bir girişimdir.

Ayrıca bkz. <https://resourcecentre.al/our-services/csos-standards-on-accountability-and-transparency/>

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 7

Bağımsız Uygunluk Doğrulaması, Belgelendirme ve Akreditasyon

Birçok ülkede önde gelen bazı uluslararası KAGK'lar; mali bağımsızlık, sorumlu savunuculuk, katılımcı ve etkili programlar, raporlamada şeffaflık, bilgi doğruluğu, iyi yönetim ile profesyonel ve etik kaynak yaratma konularında şeffaflık ve hesap verebilirliği teşvik eden bir tüzük geliştirmiş ve bu tüzüğe uymayı taahhüt etmiştir.

Üye KAGK'lar, bu tüzük hükümlerini tüm programlarında uygulamayı, her yıl bağımsız mali denetimler gerçekleştirmeyi ve yıllık uyum raporları sunmayı taahhüt etmektedirler. Bu raporlar, değerlendirmeleri kamuya açık hale getirilen bağımsız bir panel tarafından incelenmektedir. İnceleme sonucunda KAGK'lar sertifika veya akreditasyon almaktadırlar.

C. İç Kontrol ve İyi Yönetişim Tedbirleri

KAGK'ların TF istismarıyla mücadelesinde uygulayabilecekleri tedbirlerden biri de etkili iç denetim mekanizmaları ile mali risk yönetimi ve kontrol süreçlerini içeren iyi yönetim ve güçlü finansman yaklaşımı uygulamalarıdır. Bu tedbirler, TF istismarı risklerine etkin şekilde yanıt verebilmek için odaklanmış, orantılı ve risk temelli olmalıdır.

KAGK'lar TF istismarı riskini azaltma tedbirlerine karar verirken Ulusal Risk Değerlendirmesi ile KAGK'ın iç risk değerlendirme sonuçlarını, faaliyet gösterdiği ülke/ülkelerin yasal ve düzenleyici çerçevesini, iyi uygulama örneklerini ve uluslararası metinleri referans alabilir. KAGK'lar, karşılaştıkları en olası ve/veya en etkili TF istismarı risklerine öncelik vererek bunları ele almalıdır.

KAGK'lar için sağlam iç kontrol ve iyi yönetim uygulamaları şu şekilde gruplandırılabilir:

- Kurumsal bütünlük
- Ortak ve bağışçı ilişkileri
- Mali şeffaflık ve hesap verebilirlik
- Program planlama ve izleme

Hâlihazırda KAGK faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak adına uygulanan bu tedbir ve prensipler, TF istismarının önlenmesinde de önemli bir role sahip olabilir. Sağlam yönetim uygulamaları, finansal ve operasyonel riskleri minimize etmek, şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamak ve faaliyetlerdeki güvenilirliği artırmak suretiyle TF istismarı risklerinin erken tespiti ve etkili şekilde yönetilmesini kolaylaştırabilir. Bu nedenle, bu tedbirlerin güçlendirilmesi, KAGK'ların hem iç işleyişlerinde hem de toplumsal güven yaratma süreçlerinde büyük önem taşımaktadır.

1. Kurumsal Bütünlük

KAGK'ların hangi amaç ile kuruldukları, bu amacı gerçekleştirmek için yürütecekleri faaliyetleri ile finansman kaynakları ve tabi oldukları yasal mevzuata uyum süreçlerini içeren bir kuruluş bildirgesi, tüzük gibi yazılı bir statüye sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Nitekim 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 4 üncü maddesinde, yer alması zorunlu unsurları ile birlikte her derneğin bir tüzüğünün bulunması gerekliliği belirtilmiştir.

KAGK faaliyetlerinin çerçevesini oluşturacak şekilde hazırlanan ve misyonlarını ayrıntılı şekilde ortaya koyan tüzük ile birlikte, KAGK tarafından tüzüğe aykırı olmadan yapılabilecek diğer iç düzenlemeler (yönetmelikler, yönergeler vb.) de önemlidir. Bu düzenlemeler sayesinde, yönetim ve denetim kurulu üyeleri, kuruluşun çıkarlarını anlayarak bu çıkarlar doğrultusunda hareket eder. Yönetim kurulu, güçlü mali ve beşeri kaynak yönetim politikaları oluşturarak, düzenli olarak toplanarak ve faaliyetleri aktif şekilde izleyerek kuruluşun etkin yönetimini sağlar. Denetim kurulu ise belirli aralıklarla denetim faaliyetlerini gerçekleştirir.

TF riskine maruz kalma riski yüksek KAGK'lar, özellikle terörizmin finansmanını ele alan politikalar ve davranış kuralları tasarlayabilir ve uygulayabilir. Bu tedbirler, bağımsız denetim de dâhil olmak üzere iç izleme ve değerlendirme mekanizmaları tarafından düzenli olarak gözden geçirilebilir. Buna ek olarak, yöneticiler için belirlenen gereklilikler, iç denetim yapısı, etkili bildirim mekanizmaları ve periyodik olarak gerçekleştirilen öz değerlendirmeler faydalı olabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 8

KAGK Kurumsal Bütünlük Şeması

KAGK, kurumsal bütünlük anlayışını ele alan sistemlerinin temel özelliklerini araştırmıştır. Kurumsal yönetim ve mali yönetim sistemlerinin etkinliğini sağlamak amacıyla bu sistemlerin temel unsurlarını oluşturmuş ve belirlemiştir. Aşağıda bu unsurlar detaylı olarak sıralanmıştır:

- KAGK İç Yönetişim Göstergelerinin Temel Unsurları

Yönetişim Yapısı ile Yönetim ve Denetim Kurulları

- ◆ Kurum adı
- ◆ Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin meslekleri, ikamet adresleri ve benzeri bilgileri

Yönetime İlişkin Esaslar

- ◆ Temel sorumluluklar ve yetkiler
- ◆ Yönetim kurulu üyelerinin görev ve tanımları

- ◆ Asgari yönetim kurulu üye sayısı
- ◆ Üyelik kriterleri ve görev süreleri
- ◆ Açık seçim prosedürleri
- ◆ Yönetim kurulu toplantılarının asgari sayısı ve toplanma yöntemi
- ◆ Karar alma prosedürleri (karar yeter sayısı, oylama ve kararların kayıt yöntemleri vb.)
- ◆ Yönetim kurulu toplantı tutanakları
- ◆ Çıkar çatışması hükümleri (hem yönetim kurulu hem de kuruluş için)
- ◆ Finansal performansın gözden geçirilmesi ve yıllık mali tabloların hazırlanması
- ◆ Bağımız denetim kuruluşlarına denetim yaptırılmasının değerlendirilmesi
- ◆ Yönetim kurulu üyelerine yapılan ödemeler (ücret, yolluk vb.)

- Mali Yönetim Göstergelerinin Temel Unsurları

Muhasebe Araçlarının Varlığı

- ◆ Mali defterler (Defteri Kebir, Yevmiye Defteri vb.)
- ◆ Alındı belgeleri
- ◆ Harcama belgeleri
- ◆ Banka hesap dökümleri

Muhasebe Uygulamaları

- ◆ Kabul edilen muhasebe ve kontrol ilkelerine dayalı yazılı politika ve prosedürler
- ◆ Görevlerin bölünmesi: fonların serbest bırakılması için onay veren yetkili (Yönetim Kurulu Başkanı, Sayman vb.), muhasebeci ve nakit sorumlusunun farklı kişiler olması
- ◆ Kuruluş tarafından yaptırılan bağımsız denetimler

TF ile Mücadele Uygulamaları

- ◆ KAGK'nın ülke içi ve ülke dışına yönlendirilen fonların tam ve doğru takibinin yapılabilmesi
- ◆ Her işlemde para akışları için kayıtlı banka hesaplarının kullanılması
- ◆ Bağışçıların ve partner kuruluşların kimliklerinin ve iyi niyetlerinin doğrulanması prosedürleri

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 9

Bir KAGK Üst Kuruluşunun Etik Kuralları

Kuruluş, gelişim ilkeleri beyanı ve davranış kurallarını kapsayan ve üye KAGK'lar tarafından uyulması ve teşvik edilmesi gereken etik ilkelerin ana hatlarıyla belirlendiği bir “Etik Kurallar” seti geliştirmiştir. Aşağıda kurumsal bütünlükle ilgili kuralların bir kısmına yer verilmiştir:

Yönetişim

- ◆ Kuruluşlar; bağımsız, aktif ve yetkin bir yönetim organı tarafından adil ve sorumlu bir şekilde yönetilecektir.
- ◆ Yönetim organının oy hakkına sahip tüm üyeleri, kurumsal görevlerini yerine getirmek için yapılan makul harcama ve ücretler dışında herhangi bir ödeme almadan görev yapacaktır.
- ◆ Kuruluşlar, görevlerini yerine getirebilmek için uygun bir yönetim çerçevesi oluşturmalı ve oluşturulan çerçeveyi periyodik olarak gözden geçirmelidir. Bu çerçeve, kuruluşun zamanında karar almasını ve sorumluluklarını yerine getirmesini sağlayacaktır. Çerçeve aynı zamanda, uygun bir yönetim yapısı, kıdemli personel ile yönetim organı arasındaki ilişki ve açık karar alma süreçlerini içermelidir.

Kurumsal Bütünlük

- ◆ Kuruluş, tüm işlerini bütünlük ve şeffaflıkla yürütecektir. Kuruluş; hedefleri, programları, finansmanı, faaliyetleri, sonuçları, etkinliği ve yönetişimi ile ilgili bilgileri kamuya tam, açık ve doğru bir şekilde sunacaktır (6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatta yer alan yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla).
- ◆ Kuruluş, faaliyetlerinde yürürlükteki tüm mevzuat hükümlerine uyacaktır. Bununla birlikte yurt dışında faaliyet gösterilmesi durumunda, ilgili ülkedeki düzenlemelere dair bilgi sahibi olunacaktır.
- ◆ Kuruluş, herhangi bir istismara veya mali uygunsuzluğa karşı çıkacak ve buna ortak olmayacaktır. Yönetim organının herhangi bir üyesi, çalışanı veya gönüllüsü tarafından herhangi bir türde ihlal gerçekleştirilmesi hâlinde, derhal ve kesin düzeltici önlemler alınacaktır.

2. Partner ve Bağışçı İlişkileri

KAGK'lar, kendilerine yönlendirilen fonların kaynaklarının güvenilirliğinden yeteri düzeyde emin olabilmek için bir dizi pratik adım atabilir. Bu bağlamda, KAGK'lar bağışçılar ve ortak çalışma yürüttüğü

kişi ve kuruluşlar hakkında, ilişki veya iş birliğine girmeden önce bilgi edinebilir ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmeye çalışabilir.

KAGK'lar, seçim kriterleri belirleyerek ve kamuya açık güvenilir kaynakları araştırarak partnerlerinin ve bağışçıların itibar ve güvenilirliğini teyit edebilir. İş birliği anlaşmaları ile her iki tarafın beklenti ve sorumlulukları ana hatlarıyla belirlenebilir. Bu anlaşmalar; faaliyetlerin nasıl yürütüleceği, fonların nasıl kullanılacağına ilişkin ayrıntılı bilgiler ile ilerleme raporları, denetim ve yerinde ziyaret gereklilikleri gibi konuları içerebilir.

TF riskine maruz kalma riski yüksek KAGK'lar, ilişki kurarken, ulusal ve uluslararası yaptırım listelerini¹⁵ kullanarak TF odaklı mali tedbir taraması da dâhil olmak üzere partnerlerinin ve aracılarının gerçek yararlanıcılarını araştırabilir. Bununla birlikte yapılacak araştırmaların hedefli ve orantılı olması, faydalanıcıların gereksiz yere dışlanmaması sağlanmalıdır.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 10

Partner İlişkileri ile İlgili Standartlar

KAGK, kamuoyu güvenini artırmak ve bağışçıların isabetli kararlar almasına yardımcı olmak amacıyla, şeffaflık standartları ve iyi uygulamalar konusunda bir politika geliştirmiştir. Sektördeki diğer KAGK'lar için de uygulanabilecek uygulamalar, temel olarak partner ilişkilerine odaklanmış olsa da aynı zamanda TF ile mücadele için de etkili bir şekilde yapılandırılarak elverişli bir şekilde kullanılmaktadır. Politikaya göre:

◆ KAGK'lar, potansiyel partnerlerinin seçimi için belgelendirilmiş bir prosedür ve kriterlere sahip olmalıdır. Bu kriterler arasında, partnerin KAGK'ın misyonu ile bağlantılı, benzer projelerde deneyim göstermiş olması, kendi hükümetinden veya uluslararası kamu kuruluşlarından fon almış olması, yasal ve vergi yükümlülüklerine uyum sağlaması ve sağlam bir mali yapıya sahip olması gibi şartlar yer alabilir.

◆ KAGK, partner kuruluşla yazılı bir anlaşma taslağı hazırlamalı ve uzlaşıldığında söz konusu mutabakat metni taraflarca imza altına alınmalıdır. Anlaşma, fon sağlayan kuruluşu ve nihai faydalanıcıyı (birey, kuruluş veya ağ) da kapsamalıdır. Bu tür bir anlaşma, fonların ne amaçla kullanılacağını ve kullanıcıların hesap verebilirlik amacıyla nasıl raporlama yapacaklarını ana hatlarıyla belirtmelidir. Anlaşma, ayrıca yerel çalışanların önceden tanımlanmış etik standartlara göre yönetilmesine ilişkin gereklilikleri de içermelidir.

¹⁵ <https://masakhmb.gov.tr/bkk-ile-malvarliklari-dondurulanlar>

¹⁶ <https://www.terorarananlar.pol.tr/>

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 11

Bağışçıların ve Çatışma Bölgelerindeki Partnerlerin İncelenmesine Yönelik Kılavuz İlkeler

Çatışma bölgelerinde faaliyet gösteren KAGK, fonların kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla bağışçıların ve partnerlerinin incelenmesine yönelik kılavuz ilkeler geliştirmiştir. Bu ilkeler doğrultusunda KAGK, partnerleri ile ilgili iddiaları, terör örgütleriyle bağlantılı olup olmadığını ve insan haklarını ihlal edip etmediğini araştırmaktadır. Partnerlerinin tespit edilen veya ihlal ile suçlanan herhangi bir kuruluşla bağış, sözleşme, ortaklık ya da hizmet paylaşımı yapıp yapmadığını doğrulamaya çalışmaktadır.

KAGK yetkilileri, Interpol ve BM yaptırım listeleri ile MASAK'ın internet sitesinde yayımlanan yaptırım listeleri gibi diğer ülkelerdeki Hazine ve Maliye Bakanlığı muadili kuruluşlardan alınan açık kaynaklı bilgileri kullanarak partnerler ve faaliyetleri hakkında arka plan araştırması yapmaktadır. KAGK ayrıca potansiyel bir bağışçı veya partnerin olası ihlallerini, başka bir kuruluşun bakış açısından öğrenmek amacıyla diğer uluslararası KAGK'larla koordinasyon sağlamaktadır.

3. Mali Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

KAGK'lar, mali kayıtlarını düzenli tutarak, etkili işleyiş prosedürleri oluşturarak ve önleyici kontroller uygulayarak sağlam bir finansal yapı inşa edebilir. Böylece fonların ve kaynakların kötüye kullanılmasını ve mali istismarı önleyebilir. Örneğin, işlem hacimlerine göre belirli eşikler tanımlanabilir ve tanımlanan eşiklerin aşılması durumunda icranın ilave yetkilere bağlanması sağlanabilir. Ayrıca ödeme veya transfer işlemleri, birden fazla düzeyde kişi onayına sunulurken iç işleyiş prosedürlerinin etkinliği artırılabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 12

Yurt dışı Yardımlar ile Harcama ve Satın Alma Süreçlerinde Şeffaflık ve Uyum Uygulamaları

KAGK, uluslararası yardım projelerinde mevzuat gerekliliklerine özen göstermekte, satın alma işlemleri ve finansal transferlerde şeffaflık ve hesap verebilirliği ön planda tutmaktadır. Uygulanan süreçlerin ana hatları aşağıdaki şekilde özetlenmektedir.

Uluslararası Yardım İşlemlerinde Mevzuata Uyum

Yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan yardımlar bankalar aracılığıyla alınmakta ve kullanılmadan önce bildirim şartı yerine getirilmektedir.

Yurt dışına yapılacak yardımlarda ise yardım yapılmadan önce mülki idare amirliğine gerekli bildirimler yapılmaktadır. KAGK, yapmış olduğu yardımları

finansal kuruluşlar üzerinden gerçekleştirmeye özen göstermekle birlikte finansal erişimin güç olduğu ülkeler söz konusu olduğunda ilgili mevzuata uygun olarak nakit beyan formu düzenlenerek Gümrük İdaresine bildirimde bulunmaktadır.

Finansal Kuruluşlarla İlişkilerde Çift Yönetici Onayı

KAGK'nın banka veya diğer finansal kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştireceği para transferi ve harcama işlemlerinde, işlemin güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla, en az iki yönetici onayı ve imzası gerekliliği aranmaktadır.

İşlem öncesinde, ilgili yöneticiler tarafından detaylı inceleme ve onay süreci uygulanmakta, her işlem için imzalı onay belgeleri düzenlenmekte ve kayıt altına alınmaktadır.

Uygulama, finansal işlemlerde olası hataların ve usulsüzlüklerin önüne geçilmesine yardımcı olmaktadır.

Satın Alma Sürecinde Çok Aşamalı Onay ve İş Bölümü

KAGK, temin edilecek mal ve hizmetler için birden fazla tedarikçiden teklif alarak, en uygun maliyet ve kalite dengesini göz önünde bulundurarak ürün ve hizmet seçimini belirlemektedir.

Satın alma süreci, tek bir kişinin kontrolüne bırakılmayıp iş bölümü kapsamında farklı çalışanlar arasında paylaştırılmaktadır. Sıkı bir onay mekanizması kurularak onay verecek yetkili ve uygun statüdeki kişiler tarafından işlemler incelenmektedir. Nihayetinde gerçekleştirilen harcamalar kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Tüm bu süreçlerde KAGK, uluslararası yardım faaliyetlerinde mevzuata uyum sağlarken satın alma ve finansal işlemlerinde de şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine dayalı kapsamlı bir kontrol mekanizması uyguladığını göstermektedir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 13

Nakit Yönetimi ve Gelir Teslim Süreçleri

KAGK, saha faaliyetleri kapsamında elde ettiği gelirlerin yönetiminde mevzuata tam uyum sağlamaya çalışmakta, finansal yönetim prensipleri ve düzenli uygulamalar çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir. Gelirlerin tahsili yalnızca yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kasada bulundurulacak nakit miktarının belirlenmesinde ve yetkili kişilerce tahsil edilen paraların KAGK'nın banka hesaplarına yatırılmasında Dernekler Yönetmeliği'nin 47 nci maddesine uygun olarak hareket

edilmektedir. KAGK, aşağıdaki uygulamalarla süreçlerini sistematik olarak yönetmektedir:

◆ KAGK, günlük operasyonel ihtiyaçları ve faaliyet hacmini göz önüne alarak kasada bulundurulması gereken nakit miktarını yönetim kurulu kararı ile belirlemiştir. Nakit fazlasının veya likidite sıkıntısının yaşanmaması için bu limit, periyodik analizler ve risk değerlendirmeleri doğrultusunda yönetim kurulu tarafından düzenli olarak gözden geçirilip güncellenmektedir.

◆ KAGK adına gelir tahsil yetkisine sahip kişiler, tahsil ettikleri paraları en geç otuz gün içerisinde saymana teslim etmekte veya KAGK'ın banka hesabına yatırmaktadır. 5.000,00* Türk Lirasını aşan tahsilatlar için adı geçen Yönetmelik'te yer alan düzenlemeler gereğince tahsilatı gerçekleştiren kişiler, iki iş günü içerisinde parayı KAGK'ın banka hesabına yatırarak finansal işlemlerin zamanında raporlanmasını ve düzenli bir şekilde kayda alınmasını sağlamaktadır.

**Söz konusu parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanmaktadır. Bahse konu güncel miktarlara www.siviltoplum.gov.tr adresinden ulaşılabilmektedir.*

KAGK'lar, fonların nihai kullanımına kadar olan süreçte, gelir, gider ve mali işlemlerle ilgili hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yeterli ve eksiksiz kayıtlar tutarak ve işlemleri mümkün olduğunca finansal sistem üzerinden gerçekleştirerek etkinliğini artırabilir ve muhtemel risklerden korunabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 14

Finansal İşlemlerde Yasal Uyumluluk ile Muhasebe Uygulamaları

KAGK, gelirler ve giderler ile tüm finansal işlemlerini yasal düzenlemelere uygun kanallar üzerinden yürütmektedir. Muhasebe kayıtlarını (KAGK bilanço usulüne göre defter tutmaktadır) Vergi Usul Kanunu ile bu Kanunun Hazine ve Maliye Bakanlığınca verdiği yetkiye istinaden yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tek Düzen Hesap Planı esaslarına göre sistematik olarak tutmaya özen göstermekte, çalışmalarını güçlü iç kontrol mekanizmaları ve etkin mali disiplin prensipleri çerçevesinde sürdürmektedir. KAGK, aşağıda yer verilen uygulamalarla süreçlerini güvence altına almaktadır:

Finansal İşlemlerin Yasal Kanallar Üzerinden Gerçekleştirilmesi

◆ KAGK, Dernekler Kanunu'nun 32/u maddesinde öngörüldüğü üzere 7.000,00* Türk lirasını aşan her türlü finansal işlemleri bankalar, diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla

gerçekleştirmekte, gelirlerin tahsil edilmesi ve giderlerin gerçekleştirilmesinde bu duruma dikkat etmektedir.

◆ Finansal işlemlerin kayıt altına alınması, ilgili belge ve raporlarla desteklenmekte, işlemlerin izlenebilirliği ve denetlenebilirliği için prosedürler belirlenmektedir.

Muhasebe Standartlarına Uygun Kayıt ve Raporlama

◆ KAGK, sağlanan mali yardımları ve gerçekleştirilen harcamaları mevzuatta öngörülen usul ve esaslara uygun olarak belgelendirmekte, kaydetmekte ve bu belgeleri tevsik edebilmek amacıyla arşivlemektedir. Sonuçlanan ve süregelen işlemlerin tamamı açıklanabilir ve belgelendirilebilir olmasının yanında faaliyetler hem kuruluş tüzüğünde belirtilen amaca hem de genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak raporlanmaktadır. Mali defterler; Vergi Usul Kanunu, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve ilgili diğer esaslara göre tutulmaktadır. Bununla beraber işlemler, Tek Düzen Hesap Planı'nda tanımlanan uygun hesaplar ve ilgili hesapların işleyiş prensipleri ile açıklamaları gözetilerek kayıt altına alınmaktadır.

◆ KAGK ayrıca paydaşların defter tutma uygulamalarını da inceleyerek, bildirilen harcamaların doğruluğunu ve uyumunu kontrol etmekte, harcamaların mevzuat ve iç kontrol prosedürleriyle uyumu sağlanmaktadır.

◆ Tüm finansal işlemler, ilgili muhasebe defterleri ve belgeler aracılığıyla düzenli olarak denetlenmekte; defter, belge ve kayıtlar sorumlu kurul ve yetkili kişilerce güvenli bir şekilde muhafaza edilmektedir.

**Söz konusu parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanmaktadır. Bahse konu güncel miktarlara www.siviltoplum.gov.tr adresinden ulaşılabilir.*

KAGK'lar, fon toplarken amaçlarına ulaşmaya yönelik hedeflerini açık bir şekilde ifade eder ve toplanan fonların bu amaçlar doğrultusunda kullanılmasını güvence altına alır.

Faaliyetlere ilişkin bilgiler; personelin, yararlanıcıların ve ilgililerin güvenliğini riske atmayacak şekilde kamuya açık bir hale getirilebilir (6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatta yer alan yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla). KAGK'lar gelir kaynaklarını değerlendirirken bağışların kabulüne ilişkin uygunluk kriterleri belirleyebilir ve kaynakları amaçlarına uygun olduğu müddetçe kabul edebilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 15

Hesap Verebilirlik ve Şeffaflıkla İlgili Standartlar

KAGK, faaliyetlerinde şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak amacıyla bir dizi ilke geliştirmiştir. Bu ilkeler şunlardır:

Belgelendirilmiş Politikalar:

KAGK; mal alımı, tedarikçi seçimi ve harcamaların onaylanması için belgelendirilmiş bir politikaya sahip olmalıdır.

Tedarik Süreçleri:

Farklı tedarikçilerden üç fiyat teklifi alınması ve yüksek maliyetli mal veya hizmet siparişleri için en iyi seçimin yapılmasını sağlamak üzere belirli kriterler içeren bir teklif çağrısı hazırlanmalıdır. Tedarikçiler ile KAGK'nın yönetim kurulu üyeleri, çalışanları ve partnerleri arasında olası çıkar çatışmalarını önlemek amacıyla standart bir işletim prosedürü oluşturulması tavsiye edilmektedir. Ayrıca tedarikçilerin performanslarının; verimlilik, etkinlik, sürdürülebilirlik ve kalite standartları açısından KAGK'nın yönergelerini karşıladığından emin olunması için tedarikçiler periyodik olarak izlenmelidir. Politika kapsamında, KAGK içindeki onay ve imza yetki silsilesi açık bir şekilde belirlenmelidir.

Finansman Kaynaklarının Şeffaflığı:

Hem kamu hem de özel sektörden katkıda bulunanlara ilişkin ayrıntılar, katkıda bulunulan miktarlar da dâhil olmak üzere, finansman kaynakları kamuya açık olmalıdır (*fon sağlayıcısı aksi yönde bir talepte bulunmadığı müddetçe ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatta yer alan yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla*).

Bütçe Şeffaflığı:

KAGK'lar tarafından bir sonraki yıl için hazırlanan yıllık bütçe ve bir önceki yıl için hazırlanmış olan bütçeye ilişkin gerçekleşme ve sapmaları gösteren analitik incelemeler kamuya açık hale getirilmelidir.

Proje Takibi ve Raporlama:

KAGK'lar, yürüttükleri projelere ilişkin takip ve kapanış raporları hazırlamalı ve bu raporları bağışçıların erişimine sunmalıdır.

TF ile Mücadele Politikası:

KAGK'lar, belgelenmiş bir terörizmin finansmanı ile mücadele politikasına sahip olmalı ve faaliyet gösterdikleri alanlardaki TF risklerini analiz etmeli ve tanımlamalıdır.

Standartlar ve Süreçler:

KAGK'lar, tedarikçi seçimi ve mal alımları için belirlenmiş standartların yanı sıra doğru proje planlaması, şeffaf mali raporlama, düzenli proje raporlaması, çifte kontrol yöntemleri, bilgi sağlayıcılar gibi kaynaklara sahip olmalıdır. Ayrıca fonların kötüye kullanılması durumunda bilgi akışı, alınacak önlemler ve uygulanacak yaptırımları kapsayan standart bir süreç oluşturulmalı ve bu süreç etkin bir şekilde uygulanmalıdır.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 16

İç Kontrol Tedbirleri

Yüksek riskli kabul edilen bölgelerde insani yardım faaliyetleri yürüten bir KAGK, kaynakların kullanımında terörizmin finansmanına yönelik istismar riskini tespit etmek, önlemek ve caydırmak amacıyla çeşitli iç kontrol tedbirleri uygulamaktadır. Bu tedbirler:

◆ **Görevlerin Ayrıştırılması:** Finans, satın alma ve varlık yönetimi süreçlerindeki sorumluluklar tek bir çalışana verilmek yerine birden fazla çalışan arasında paylaştırılır. Örneğin, bir malın satın alınmasına ilişkin süreçler satın alma talebinin oluşturulması, tekliflerin toplanması, satıcının seçilmesi, malların teslim alınması ve ödeme işlemleri şeklinde ayrılarak farklı çalışanlar tarafından yürütülür.

◆ **Yetkisiz İşlemlerin Önlenmesi:** Yetkisiz işlemlerden kaçınmak için herhangi bir mali işlem sürecinin çeşitli aşamalarında düzenleyen, onaylayan ve mali açıdan gözden geçiren kişilerden imza alınır. Ayrıca KAGK, onay alınması gereken işlemleri kimin hangi seviyeye kadar onaylama yetkisine sahip olduğunu gösteren bir belge bulundurmaktadır.

◆ **Varlık Kontrolleri:** Varlıkların net değerini belirlemek için stok sayımlarını içeren düzenli kontroller yapılmaktadır. Bu kontroller hem planlanmış düzenli sayımları hem de beklenmedik zamanlarda yapılan envanter kontrollerini içermektedir.

◆ **Çift Kontrol Mekanizması:** Tüm mali işlemlerde bir çift kontrol veya inceleme sistemi uygulanmaktadır. Her mali işlem, işlemi gerçekleştiren kişi haricinde başka bir çalışan tarafından onaylanmakta ve ayrı bir çalışan tarafından mali açıdan gözden geçirilmektedir. Çekler ve banka havaleleri iki imza gerektirmektedir. Bu süreçlerin tamamı yönetim kurulu gözetiminde gerçekleştirilmektedir.

◆ **Bütçe ve Harcama Takibi:** Bütçe ve gerçekleşen harcama raporları düzenli olarak hazırlanmakta ve aylık olarak üst yönetimle birlikte gözden geçirilmektedir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 17

Yüksek Riskli Bölgeler İçin Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

Yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren bir KAGK, mali hesap verebilirliği ve şeffaflığı artırmak için aşağıdaki tedbirleri kullanmaktadır:

- ◆ Fon transferleri, projelerin gerçekleştirilme durumuna göre yapılmaktadır.
- ◆ Finansal raporlar açık ve anlaşılır bir biçimde hazırlanmaktadır.
- ◆ Giderleri belgelemek için orijinal harcama belgeleri arşivlenmektedir *(Gerektiğinde bu belgelerin aslına uygun şekilde kopyaları muhafaza edilebilir).*
- ◆ Partner kuruluşlardan, fonlar için ayrı bir banka hesabı ve/veya defter kullanmaları istenmektedir.
- ◆ Partner kuruluşlarla yürütülen proje bütçelerinde oluşabilecek sapmalar için revizyon ve değerlendirme hakkı saklı tutulmaktadır.
- ◆ Sözleşme şartlarında uyumsuzluk halinde, kendisi ve partner kuruluş için otomatik raporlama yükümlülüğü getirilmektedir.
- ◆ Mali işlemler ve kayıt tutma süreçleri için rehber dokümanlar, ayrıca yurt dışında görev yapan çalışanlar için operasyon kılavuzları bulunmaktadır.
- ◆ Yurt dışında görev yapan çalışanların finansal yönetim uygulamaları konusunda eğitilmesi sağlanmaktadır.
- ◆ Proje fonlarına tahakkuk eden faiz vb. iktisabın, yeniden proje faaliyetlerine aktarılması temin edilmektedir.
- ◆ İç ve bağımsız dış denetim yöntemleri etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

KAGK, her proje için finanse edeceği harcama türlerini önceden belirlemektedir. Belirlenen harcamalar dışında kalan masraflar için ödeme yapılmamaktadır. Bu uygulama, partner kuruluşlarla olası yanlış anlaşılma ihtimalini azaltırken aynı zamanda fonların kötüye kullanım riskini de düşürmektedir.

4. Program Planlama ve İzleme

KAGK'lar, fonların ve hizmetlerin amaçlandığı şekilde sunulmasını sağlamak için iç kontrol ve izleme sistemleri kurabilir. Faaliyetler ve risklere bağlı olarak, amaç ve kapsam net bir şekilde tanımlanabilir, hedef kitle ve yararlanıcı nüfusu (örneğin, mülteciler, çocuklar vb.) belirlenebilir. Yürütmeye başlanılmadan önce ise TF riskleri ve bu riskleri azaltmaya yönelik önlemler değerlendirilebilir.

Her proje için ayrıntılı bütçeler hazırlanabilir, satın alma ilkeleri belirlenebilir ve harcamalar hakkında düzenli raporlar oluşturulabilir. KAGK'lar, hizmetlerin ve ekipmanların izini sürebilmek için prosedürler ortaya koyabilir. Proje performansı, yararlanıcıların mevcudiyetinin doğrulanması ve fonların ilgili taraflara ulaştığından emin olunması yoluyla düzenli olarak takip edilebilir. KAGK'lar, fonların doğru kullanımı ve sunulan hizmetlerin amacına uygun şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanabilmesi için, risklere dayalı olarak uygun önlemleri almalıdır.

Bu süreç, kaynakların doğru kullanıldığından ve hedeflenen grupların ihtiyaçlarının karşılandığından emin olmak adına önem arz etmektedir. Beraberinde düzenli izleme ve değerlendirme faaliyetleriyle projelerin ilerleyişi takip edilerek olası sapmalar erkenden tespit edilebilir ve gerekli düzeltici adımlar atılabilir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 18

Operasyonel Yapı ile Yönetim Yapısının Yönetişi ve Düzenli Takibi

Letonya merkezli bir KAGK üst kuruluşu, operasyonel yapı ve yönetim yapısının yönetişimini desteklemek amacıyla kendi internet adresinde aşağıdaki bilgileri paylaşmaktadır:

- ◆ Üst kuruluşa nasıl üye olunacağı ve ilgili prosedürlerin ayrıntılı bir şekilde açıklandığı üyelik politikası
- ◆ Kamu yararına çalışma statüsüne sahip olduğu bilgisi ve yıllık raporları
- ◆ Yönetim ve yürütme organlarının üyeleri, çalışanlar ve ilgili uzmanlara dair bilgiler
- ◆ İhale süreçleri ve diğer düzenleyici politikaları içeren, çıkar çatışmalarını önlemeye yönelik kılavuz ilkeler
- ◆ Geri bildirim ve şikâyet mekanizmalarına ilişkin bilgiler

Kuruluş, üyelerinin karar alma süreçleri dâhil olmak üzere organizasyon çalışmalarına aktif katılımı teşvik etmeyi amaçlayan bir üyelik politikası geliştirmiştir. Bu politika; temel faaliyet ilkelerini, hakları, yükümlülükleri ve üyelikten sağlanacak faydaları kapsamaktadır. Üyelik Politikasına ek olarak şu belgeler de bulunmaktadır:

- ◆ Derneklerin Etik Kuralları
- ◆ Çıkar Çatışmalarını Önlemeye İlişkin Kılavuz İlkeler

- ◆ Kuruluş Üyelerinin Çalışma ve Çıkar Gruplarına Dair Yönetmelikler
- ◆ Kuruluşu Temsil Edecek Kişilerin Belirlenmesi ve Temsil Prosedürleri

Kuruluş, stratejik ve operasyonel hedeflerin uygulanmasını takip etmektedir. Stratejik hedefler, kuruluşun stratejik planına uygun olarak belirlenmekte ve bir Direktör sorumlu tutulmaktadır. Her yıl, belirli görevleri içeren detaylı bir uygulama planı hazırlanmaktadır. Direktör, bu hedeflere ulaşmak için günlük faaliyetleri planlamakta, ilerlemeyi takip etmekte ve değerlendirmektedir. Ayrıca Direktör, üç ayda bir Yönetim Kuruluna rapor sunmaktadır.

Diğer izleme ve değerlendirme süreçleri, operasyonel hedefler ve görevler için uygulanmaktadır. Kuruluş; tüm hedefler, görevler, son teslim tarihleri, sonuçlar ve sorumlulukların belirlendiği bir sistem geliştirmiştir. İlerleme sürekli olarak izlenmekte, her pazartesi tüm çalışanlar yaptıkları ilerleme hakkında bilgi vermektedir.

Kuruluş, stratejik faaliyet alanlarına dair nitel ve nicel veriler toplamaktadır. Bu veriler, üç aylık ve yıllık ilerleme raporları için kullanılmaktadır. Ayrıca, bu faaliyetlerin sivil toplum kuruluşları üzerindeki etkilerini de içeren değerlendirmeler yayımlanmaktadır.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 19

Yüksek Riskli Kabul Edilen Bölgeler İçin Program Planlama ve İzleme (I)

Yüksek riskli kabul edilen bölgelerde faaliyet gösteren bir KAGK için program planlama ve izlemeyi düzenleyen bazı tedbirler şu şekildedir:

- ◆ KAGK'lar, projelerini planlamak, izlemek ve değerlendirmek için belgelenmiş bir politikaya sahip olmalıdır. Bu politika, uygulayıcı partner kuruluşlar ve kişilerin sunması gereken anlatı ve mali raporlar, denetim süreçleri, yerinde incelemeler ile iç veya dış değerlendirmelerin sıklığı ve kapsamına ilişkin gereklilikleri içermelidir. Partner kuruluşlara yapılacak ödemeler, düzenli olarak sunulacak raporların belirlenen kriterlere uygun ve yeterince anlaşılır olması şartına bağlanmalıdır. Raporlama gereklilikleri karşılanmadığı takdirde KAGK bu ödemeleri durdurma veya erteleme hakkına sahiptir. Politika; iş ortaklarının ve yararlanıcıların, projelerin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine nasıl katılacaklarını açıkça belirtmeli ve yönetim organları tarafından onaylanmalıdır.
- ◆ KAGK'lar, yönetim organları tarafından onaylanan uzun vadeli bir strateji ve/veya yıllık planlar oluşturmaktadır. Yıllık plan; hedefler, göstergeler, uygulanacak takvim, projenin uygulanacağı bölge ve varsa yardım toplama faaliyetlerini açıkça belirtmelidir. Yararlanıcılar, gönüllüler ve çalışanlar gibi

farklı paydaşların planlama sürecine dâhil edilmesi, iyi bir uygulama olarak önerilmektedir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 20

Yüksek Riskli Bölgeler İçin Program Planlama ve İzleme (II)

Uygulayıcı partnerler aracılığı ile insani yardım faaliyetleri yürüten bir KAGK, yaptırım uygulanan ve/veya risk düzeyi yüksek olarak değerlendirilen kişi veya grupların kontrolündeki bölgelerde çalışacak olması halinde; özenli davranmak, yardımın doğru hedeflere ulaşmasını ve potansiyel istismarların önlenmesini sağlamak için aşağıda belirtilen tedbirleri almaktadır:

- ◆ Kültürel yetkinlik ve farkındalığı sağlayarak, insani yardımın potansiyel istismarını azaltacak şekilde hedef kitleye ulaşması amacıyla güvenilir kişi ve paydaşları sürece dahil etmektedir.
- ◆ Saha çalışmalarını aktif olarak izlemekte ve istismar durumları tespit edildiğinde yardım dağıtımını derhal durduracak mekanizmalar oluşturmaktadır.
- ◆ Kaynakların çatışma bölgelerinde kötüye kullanımını önlemek amacıyla, yardımları doğrudan çatışma bölgesinden ziyade bu bölgeye sınır veya yakın alanlara ulaştırmaktadır.

Bu tedbirler aşağıdaki durumda uygulanmıştır:

“KAGK, yerel bir partner aracılığıyla yardım sağladığı bir şehrin, yaptırım uygulanmış veya terörist olarak tanımlanmış bir grup tarafından kontrol altına alındığı bir durumla karşılaşmıştır. Bu grup, KAGK tarafından sağlanan yardımları kendi adına göstererek, yardım dağıtımını ele geçirmeye çalışmıştır.

Yerel partner ise KAGK’a yardım dağıtımını durduracağını bildirerek kontrol altındaki bölgeden çekilmiştir. Bu, KAGK ve partnerinin, yardımın kötüye kullanılmasını engellemek için aldığı bir tedbirdir. Partner kuruluş, kaynakları merkezi bir depoya taşımış ve yardım dağıtımını, KAGK’ın belirlediği kurallara uygun hale getirilene kadar askıya almıştır.

Sonuç olarak, KAGK kriterlerine uygunluk sağlandığında, partner, yardımı yaptırım uygulanmış veya terörist olarak tanımlanmış grubun kontrolündeki bölgeler dışında ve faydalanıcıların toplandığı çevre alanlarda dağıtmaya devam edebilmiştir.”

Artık Risk

İç kontrol önlemleri uygulandıktan sonra, hala mevcut olan ve tamamen ortadan kaldırılamayan riskler “**artık risk**” olarak adlandırılmaktadır. Artık risk, alınan tüm tedbirlere rağmen tamamen yok edilemeyen ve bir organizasyonun göz önüne alması gereken risk seviyesini ifade etmektedir.

Bu durum, kontrol önlemlerinin etkili bir şekilde uygulanmasına rağmen, riskin tamamen sıfırlanamayacağı anlamına gelmektedir. Ancak söz konusu risk asgari düzeye indirilerek kabul edilebilir bir seviyede tutulmalıdır.

Alınan önlemler, izleme mekanizmaları ve yapılan kapsamlı risk değerlendirmeleri sayesinde, artık risk kabul edilebilir ve önemsiz bir seviyeye düşürülebilir. Bu durum, riskin organizasyonun hedeflerini veya operasyonlarını ciddi şekilde tehdit etmeyecek bir düzeye indirildiğini göstermektedir. Artık risk, etkisi ve olasılığı göz önüne alındığında; organizasyonun genel hedeflerini veya operasyonlarını ciddi şekilde tehdit etmeyecek bir düzeye indirilebildiğinden, önlemler devam ettirilmelidir. Bu aşamada, artık risk çok büyük bir öneme sahip olmaktan çıkmakta ve sürekli izleme ile yönetilebilir hale getirilebilmektedir.

KAGK’ların kendilerini TF istismarına karşı nasıl koruyabilecekleri konusunda buraya kadar yer verilen tedbirlerin birçoğu, KAGK sektöründe dolandırıcılık, vergi kaçakçılığı, zimmete para geçirme ve kara para aklama gibi mali suçlarla mücadeleyi amaçlamasının yanı sıra sektörün faaliyetlerinde ve fon hareketlerinde şeffaflığı ve bütünlüğü artırmayı amaçlamaktadır.

Tedbirlerin uygulanması, KAGK’ların mali güvenilirliklerini ve hesap verebilirliklerini artırmakta ve terörizmin finansmanı riskini önemli ölçüde azaltmaya katkı sağlamaktadır. Nitekim söz konusu tedbirler, kuruluşların kaynaklarını amaçlarına uygun şekilde kullanmalarını güvence altına alarak istismar edilme ihtimallerini minimize etmektedir.

Söz gelimi; periyodik finansal kontroller, düzenli raporlama gereklilikleri, şeffaf bağış yönetimi ve fon izleme mekanizmaları, KAGK’ların TF için araç olarak kullanılmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca paydaşların, partnerlerin ve aracılardan risk değerlendirmesine tabi tutulması, güvenilir ortaklıkların tercih edilmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır.

Bunların yanı sıra; çalışanların, gönüllülerin, partnerlerin ve aracılardan eğitimlerle kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, sektör genelinde farkındalığı artırarak risklerin daha erken tespit edilmesine olanak tanımaktadır.

Sonuç olarak sayıla gelen tedbirler, sektörün genel güvenilirliğini artırmakta ve KAGK’ların faaliyetlerini ulusal ve uluslararası normlara uygun bir şekilde sürdürmesini kolaylaştırmaktadır. Böylece, terörizmin finansmanı riski en aza indirilirken, kuruluşların asıl amaçlarına odaklanması ile daha etkin ve etkili bir biçimde kamusal katma değer yaratmaları mümkün hale gelmektedir.

VI. KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN FİNANS SİSTEMLERİNİ KULLANMASI

KAGK'lar; bağış alma, yardım toplama veya hibe verme benzeri mali nitelikteki işlemleri gerçekleştirirken, bu süreçlerin daha etkili ve şeffaf olması için çeşitli finansal hizmetlerden yararlanabilmektedirler. Söz konusu hizmetler, KAGK'ların operasyonlarını daha düzenli ve güvenli bir şekilde yürütmelerine olanak tanımaktadır. Özellikle bankacılık düzeyinde yerleşik finansal sistemlerin kullanımı, kuruluşların mali işlemlerini daha kontrollü bir ortamda gerçekleştirmelerini mümkün kılmaktadır.

KAGK faaliyetlerinin yürütülmesini zorlaştıran, çatışmaların devam ettiği risk seviyesi yüksek bölgelerde, sınır ötesi işlemler ve acil yardım girişimlerinin finansal sistemler dışında gerçekleştirilmesi, başta TF olmak üzere birçok ilave riski beraberinde getirebilmektedir. KAGK'lar, bu riski yönetebilmek için güvenilir ve denetlenebilen para transfer hizmetlerini tercih etmeli ve bu hizmetlerin kontrol altında tutulmasını sağlamalıdır. Böylelikle finansal işlem güvenliği artırılırken yardımların doğru kişilere ulaştırılması da güvence altına alınabilmektedir. Finansal sistemlerin etkin kullanımıyla, nakit yoğun ortamlardan uzaklaşılması sayesinde hem dernekler hem de bağışçılar, terörizmin finansmanı istismarına karşı büyük ölçüde korunmuş olacaktır.

Finansal hizmetlere erişimin kısıtlı olması veya hiç olmaması sebebiyle finansal sistemlerin kullanılmadığı bölgelerde, KAGK'ların faaliyetlerini sürdürebilmesi için nakit kullanımı alternatif haline gelebilmektedir. Özellikle TF gibi kötüye kullanım risklerinin daha yüksek olduğu alanlarda nakit hareketlerinin izlenebilirliğini sağlamak önemlidir. KAGK'lar, bu riski en aza indirmek için nakit beyan formları gibi şeffaflık sağlayan yöntemlere başvurmalı ve yerel/uluslararası düzenlemelere tam uyum göstermelidir.

Bununla birlikte KAGK'lar, sektör kurallarına ve kılavuzlarına, vergi yükümlülüklerine, bağışçı gerekliliklerine, daha geniş önleyici durum tespitlerine ve TF ile mücadele önlemlerini destekleyen risk yönetimi mekanizmalarına uyumları konusunda finans kuruluşlarını bilgilendirebilir.

Prensip olarak finans kuruluşlarıyla yapıcı iş ilişkileri geliştirmek, KAGK'ların finansal hizmetlere erişimini kolaylaştırabilmektedir. KAGK'lar, yasal yükümlülüklerini yerine getirdiklerini, bağışçılar tarafından talep edilen gerekliliklere uyduklarını veya kendi belirledikleri TF risklerini azaltmak için aldıkları önlemleri göstermek amacıyla ilgili belgeleri finansal kuruluşlara sunabilir. Potansiyel sorunlar ortaya çıktığında KAGK'lar, finans kuruluşunun çekincelerinin KAGK'a dâhil olan belirli bir kişiden mi yoksa belirli bir ülke veya bölgedeki işlemlerden mi kaynaklandığının tespit edilebilmesi için finansal kuruluşlar ile diyaloga geçebilir. Bahse konu diyalog KAGK'ın mevcut risk azaltma tedbirlerinin yeterliliği veya ilave tedbirlerle desteklenmesinin gerekip gerekmediğini de içerebilir.

KAGK'ların sektör kuruluşları veya bağışçıların katılımıyla yapılandığı yaygın risk yönetimi mekanizmaları ile TF'nin tespit edilmesi ve önlenmesine ilişkin çalıştaylara finans kuruluşları da davet edilebilir. KAGK'lar nakit kullanımının zorunlu olduğu, normal tedarik ya da kişisel kimlik doğrulama

sistemlerinin çalışmadığı çeşitli durumlarda bu mekanizmaların nasıl işlediğini açıklayabilirler. Karşılıklı bilgi aktarımına dayalı bu çözüm ortaklığının çıktıları, yüksek riskli olarak değerlendirilen bölgelerde çalışacak diğer kuruluşlar tarafından dikkate alınarak TF ile mücadelede etkili bir yöntem oluşturulabilecektir.

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ 21

Finansal Şeffaflık

Kapasite geliştirme konusunda faaliyet gösteren bir KAGK, TF'nin potansiyel risklerini azaltmak için bağımsız ve harici incelemeleri yapmakta ve şu faaliyetleri yürütmektedir:

- ◆ Sektördeki kuruluşların iç kontrol mekanizmalarının nasıl işlediğini, harcamalar ve faaliyetler hakkında geri bildirimlerin nasıl alındığını, bu faaliyetlerin programlara uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğini ve sapmaların nerede meydana geldiğini açıklamaya çalışmaktadır.
- ◆ Topladığı verilere dayanarak, sektördeki eğilimler ve TF ile ilgili araştırmalar yürütmekte, yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren kuruluşları belirlemekte ve bu kuruluşlarla ilgili gelişmiş önlemler alınmasına yönelik öneriler sunmaktadır.

KAGK, bu alanlardaki deneyiminden yararlanarak, finans kuruluşlarının uyum departmanlarını, KAGK'lar hakkında kaynak yaratma konusunda bilgilendirmek ve eğitmek için kullanmaktadır.

• KAGK'ların TF riskini azaltma kapsamında, şeffaflığın sağlanması ve finansal sistemlere erişilirken göz önünde bulundurulması gerekenler aşağıdaki şekilde özetlenebilir¹⁷:

1. Fon Kaynaklarının Meşruluğu

Kuruluş, fonlarının yüksek risk taşıyan veya yaptırım uygulanmış bölgelerdeki terörist kişi ya da gruplardan veya yasa dışı kaynaklardan gelmediğinden emin olması için aldığı önlemleri belirtmelidir. Bu konuda yürütülen prosedürler detaylandırılmalıdır.

2. Risk Azaltma Stratejileri

Faaliyetlerin finansmanı, çatışma yaşanan veya yaptırım uygulanan bölgelerden sağlanıyorsa, riskleri azaltmak adına atılan adımlar ifade edilmelidir.

¹⁷ Financial Action Task Force (2023). BPP-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisations. (Box C.17). FATF, Paris. www.fatf-gafi.org/en/publications/FinancialInclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html

Yararlanıcılar bu bölgelerde yer alıyorsa, yardımların doğru kişilere ulaşması için uygulanan süreçler detaylandırılmalıdır.

3. Hizmet Alınan Taraflar

Yüksek riskli bölgelerde üçüncü taraflarla veya partnerlerle çalışılıyorsa bu iş birliklerinin TF riskine yol açmaması için yürütülen faaliyetler belgelendirilmelidir.

4. Personel ve Yararlanıcı Profili

Yönetim kurulu üyeleri veya çalışanlar ile yararlanıcıların, çatışma yaşanan veya yaptırım uygulanan bölgelerden olup olmadığı ve/veya bu bölgeler ile herhangi bir bağlantısının bulunup bulunmadığı, muhtemel riskler kapsamında değerlendirilmelidir.

5. Finansal Kuruluşların Beklentileri

Finansal kuruluşların, bir KAGK'ın faaliyetleri ve finansal bağlantıları hakkında net bir anlayışa sahip olması gerekmektedir. Ayrıca finansal kuruluşlar, KAGK'ların yapacağı işlemlerin şeffaf ve tutarlı olmasını beklemektedir. Bu kapsamda dikkat edilmesi gerekenler:

▪ 5.1. Misyon ve Faaliyet Tutarlılığı

Kuruluşun misyonu ile gerçekleştirilen faaliyetler arasındaki uyum belgelerle desteklenmelidir. Faaliyetlere ilişkin yıllık raporlar ve diğer dokümanlar ile kanıtlar sunulmalıdır.

▪ 5.2. Şeffaflık

Kuruluşun projeleri; medya haberleri, proje özetleri ve vaka analizleri gibi şeffaf belgelerle desteklenmelidir.

▪ 5.3. Sosyal Medya Hesapları ve İnternet Adresleri:

Kuruluşun çevrim içi paylaşım hesapları ve internet siteleri var ise bu kaynaklarda şeffaflık sağlanmalıdır. Kuruluş hakkında medyaya yansıyan olumsuz haberlerin bulunması durumunda, finans kuruluşlarına söz konusu haberler hakkında şeffaf bir şekilde detaylı olarak bilgilendirme yapılmalıdır.

▪ 5.4. Finansal Kaynaklar ve Yararlanıcılar

Gelir ve giderlerin, kuruluşun misyonu ve faaliyetleriyle uyumlu olduğu kanıtlanmalıdır.

▪ 5.5. Yararlanıcı Bilgileri

Kuruluş faaliyetlerinden yararlanacak ve para transferi gerçekleştirilecek kişilerin soyadı, adı, doğum tarihi ve ikamet edilen yer/ülke gibi bilgileri finans kuruluşları ile paylaşılmalıdır (Bu ve benzer konularda, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatta yer alan yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla).

■ 5.6. Net Bir Organizasyon Yapısı

Organizasyon şeması oluşturup sorumluluk dağılımı belgelendirilmelidir.

■ 5.7. Yönetim Kurulu Bağımsızlığı

Yönetim kurulu üyelerinin çıkar ilişkilerine girmemeleri ve karar alma süreçlerinde eşit katılımı sağlanmalıdır.

■ 5.8. İşlemler ve Finansman

Hangi tür işlemlerin yapılmasının planlandığı ve bu işlemlerin faaliyetler ile uyumu gösterilmelidir.

■ 5.9. Fon Kaynakları ve Nihai Varış Yerleri

Fonların kaynağı ve nihai varış yeri ile ilgili makbuzlar, faturalar vb. destekleyici belgeler ile net bilgiler sunulmalıdır.

■ 5.10. Kitle Fonlaması

Çevrim içi kitle fonlaması uygulamaları kullanıyorsa, uygulama sağlayıcısı platformların yasal gerekliliklere uygun bir lisansa sahip oldukları kontrol edilmelidir.

■ 5.11. Düzensiz Finansman Kaynakları

Kuruluşun düzensiz finansman kaynakları, finansal kuruluşlara açık bir şekilde ifade edilmelidir.

6. Yeni Kurulan KAGK'ların Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Yönetim Kurulu: Yönetim kurulunda, yedek üyeler de dâhil olmak üzere mevzuatta belirtilen asgari üye sayısı temin edilmelidir.

Risk Farkındalığı: Faaliyet gösterilecek bölgelerdeki risklerin tanınmaya çalışıldığı gösterilmeli ve bunların nasıl azaltılacağına yönelik politika girişimleri olmalıdır.

Güvenilir İş Birlikleri: Bilinen ve kamu nezdinde itibarlı olan güvenilir kuruluşlarla iş birlikleri yapılmalıdır.

Bağış ve Yardım Takibi: Bağışçıların ve yapılan yardımların izini sürebilmek için gerekli mekanizmalar oluşturulmalıdır.

Yönetişim ve Finansman Araçları: İyi yönetim ilkeleri, sağlam bir yönetim kurulu yapısı, şeffaf finansman politikaları ve yıllık raporlar konusunda rehberlerden yararlanılmalıdır.

KAGK'ların iyi yönetim, şeffaflık ve sorumluluk ilkelerine öncelik vermesi, hem finans kuruluşları hem de düzenleyici ve denetleyici kurumlar nezdinde güven tesis edilmesine olanak tanımaktadır.

Böylelikle KAGK'ların daha etkili ve sürdürülebilir faaliyetler gerçekleştirebilmelerinin önü açılmakta, finansal ve operasyonel risklerin azalmasına doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağlanmaktadır. Şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesine uygun hareket edilmesi mevcut risklerin yönetilmesini kolaylaştırmanın yanı sıra kuruluşların uluslararası standartlara uyumunu ve itibarını güçlendirmektedir. Bu sayede, faaliyetlerin uzun vadede devamlılığı ve etkinliği daha sağlam temellere oturtulabilmektedir. Ayrıca risklerin de minimize edilmesi süreçlerine katkı sunulmaktadır.

SONUÇ

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, finansal kaynaklarının çeşitliliği, büyüklüğü ve erişilebilirliği sebebiyle kötü niyetli aktörler tarafından istismar edilme riskiyle karşı karşıyadır. Özellikle terör örgütleri, faaliyetlerini sürdürebilmek ve finansman sağlayabilmek amacıyla KAGK'ların toplumsal güvenini istismar etmeyi hedeflemektedir. Bu durumu önlemek için KAGK'ların etkin bir risk yönetimi oluşturması gerekmektedir.

KAGK'ların kendilerini terörizmin finansmanı riskinden korumaları için etkili bir mali yönetim sistemi ile güçlü bir iç kontrol mekanizması oluşturarak şeffaflık temelinde hareket etmeleri önemlidir. Yapılandırılacak sistem ve mekanizmaların şeffaf ve kontrollü bir yapıda işletilmesi, süreçlerin izlenebilir olmasını sağlayarak kayıt dışı faaliyetlerin önünü kesmektedir. Fon toplama ve transfer süreçlerinde ulusal ve uluslararası standartlara uygun hareket edilmesi, bağışçıların güvenliğini artırırken, elde edilen kaynakların yanlış ellere geçmesi ihtimalini de azaltacaktır. Ayrıca KAGK'ların risk yönetim prosedürlerini belirlemesi, terör örgütlerinin faaliyetleri kapsamında istismar edilme olasılıklarını minimize edecektir.

KAGK'ların çalışma prensipleri arasında şeffaflık ve hesap verebilirlik öne çıkarılmalı, iç kontrol sistemleri belirli aralıklarla yenilenmelidir. Risk yönetimi konusunda kapsamlı bir değerlendirme yaklaşımı benimsemek, potansiyel tehditlerin erken fark edilmesini ve etkisiz hale getirilmesini sağlamaya yardımcı olacaktır.

Bu Rehber'de yer verilen iyi uygulama örnekleri, KAGK'ların mali yapılarını ve yönetim süreçlerini güvence altına almalarına yönelik yol haritası niteliği taşımaktadır. Başta Mali Eylem Görev Gücü tavsiyeleri olmak üzere uluslararası standartları esas alan iyi uygulamalar, kaynakların etkin yönetimini sağlamak, TF ile mücadelede risk değerlendirmelerini oluşturmak ve şeffaflığı artırmak için temel bir çerçeve sunmaktadır.

Sonuç olarak, KAGK'ların terörizmin finansmanı riskinden korunması, yalnızca muhatabı oldukları yasal düzenlemelerin sıklığına değil aynı zamanda bu kuruluşların kendi içinde oluşturacağı sağlam ve güvenilir yapılarına bağlıdır. Toplumsal fayda yaratmak hedefiyle çalışan KAGK'lar, bu süreçte daha etkin ve sorumlu bir rol üstlenerek, kendi güvenilirliklerini ve TF ile mücadelede yer alan bir aktör olarak öz farkındalıklarını artırmalıdır. Bu kapsamda Rehber'de belirtilen uygulamalar, KAGK'ların güvenli, sürdürülebilir ve etkili bir şekilde faaliyet göstermelerine bir destek sunma ve süreklilik arz eden bir yapının temelini atma amacı taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Dernekler Kanunu (2004). T.C. Resmi Gazete, 25649, 23/11/2004.
- Dernekler Yönetmeliği (2005). T.C. Resmi Gazete, 25772, 31/03/2005.
- Financial Action Task Force (2002). FATF Guidance Document, International Best Practices Combating the Abuse of Non-Profit Organisations. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/11%20FATF%20SRIX%20BPP%20SRVIII%20October%202003%20-%20COVER%202012.pdf>
- Financial Action Task Force (2012-2025). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. (8. *Non-profit organisations*). FATF. Paris, France, www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html
- Financial Action Task Force (2012-2025). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. (*Interpretive Note to Recommendation 8*). FATF. Paris, France. www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html
- Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>
- Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. (*Article 92*). <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>
- Financial Action Task Force (2014). FATF Report Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations. (*Article 93*). <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Risk-terrorist-abuse-non-profits.html>
- Financial Action Task Force (2015). Best Practices, Combating The Abuse Of Non-Profit Organisations (*Recommendation 8*). <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>
- Financial Action Task Force (2019). Mandate of the FATF. <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/mandate-of-the-fatf.html>
- Financial Action Task Force (2023). BPP-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisations. FATF, Paris. www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html
- Financial Action Task Force (2023). BPP-Combating the Terrorist Financing Abuse of Non-Profit Organisations. (*Box C.17*). FATF, Paris. www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html
- Financial Action Task Force (2024). FATF Glossary. <https://www.fatf-gafi.org/en/pages/fatf-glossary.html>
- National Resource Centre for Civil Society in Albania (2024). CSOs Standards on Accountability and Transparency. <https://resourcecentre.al/our-services/csos-standards-on-accountability-and-transparency/>
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2025). Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü – Rehberler. <https://www.siviltoplum.gov.tr/rehberler>
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2025). Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü – Genelgeler. <https://www.siviltoplum.gov.tr/genelgeler>
- T.C. İçişleri Bakanlığı, Terör Arananlar Listesi <https://www.terorarananlar.pol.tr/>
- Türk Medeni Kanunu (2001). T.C. Resmi Gazete, 24607, 08/12/2001.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). T.C. Resmi Gazete, 17863, 09/11/1982.
- Vergi Usul Kanunu (1961). T.C. Resmi Gazete, 10705, 10/01/1961



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

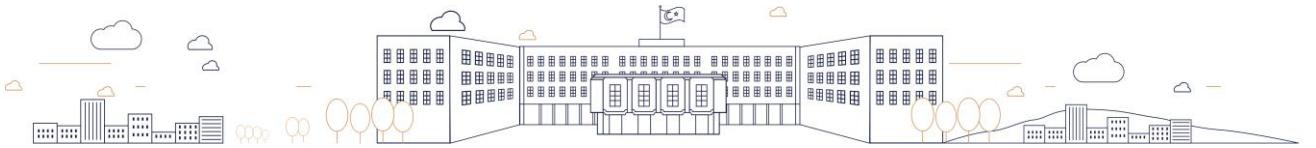


T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İ L İ Ş K İ L E R**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DENETİM HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI

İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünce yayımlanan bu Rehber'in hazırlanmasına ilişkin çalışmalar,
Denetim Hizmetleri Başkanlığı koordinesinde İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçileri
Çağrı YÜCEKAYA ve Yakup KANBUR tarafından yürütülmüştür.

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Kavaklıdere Mah. Esat Cad. No: 1 Pk: 06680 Çankaya/Ankara
www.siviltoplum.gov.tr





TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI



T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü

Kavaklıdere Mah. Esat Cad. No:1 Pk: 06680 Çankaya/Ankara

www.siviltoplum.gov.tr